

Київський національний торговельно-економічний університет

Кафедра економіки та фінансів підприємства

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

Планування активів підприємства

за матеріалами ТОВ "Сузір'я-Попружна" Київська обл.,

Ставищенський район, с. Попружна

Студентки 2 курсу 6 м групи,
спеціальності 051 «Економіка»,
спеціалізації «Економіка та
безпека бізнесу»
заочної форми навчання

Шекери Анни
Федорівни

Науковий керівник –
канд. екон. наук, проф.

Гуляєва Наталія
Миколаївна

Гарант освітньої програми
д-р екон. наук, проф.

Блакита Ганна
Владиславівна

Київ 2021

Київський національний торговельно-економічний університет

Факультет економіки, менеджменту та психології

Кафедра економіки та фінансів підприємства

Освітній ступінь магістр

Спеціальність економіка

Спеціалізація економіка та безпека бізнесу

Затверджую

Зав. кафедри економіки та
фінансів підприємства

Г.В. Блакита

«___» _____ 20__ р.

Завдання

на випускню кваліфікаційну роботу студентіві

Шекері Анні Федорівні

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема випускного кваліфікаційного проекту (роботи)

Планування активі підприємства ТОВ "Сузір'я-Попружна"

Затверджена наказом ректора від «02» лютого 2021р. № 445

2. Строк здачі студентом закінченої роботи до 8 листопада 2021 року

3. Цільова установка та вихідні дані до роботи

Мета роботи вдосконалення методів планування активів

ТОВ "Сузір'я-Попружна".

Об'єкт дослідження процес планування активів підприємства.

Предмет дослідження комплекс теоретичних, методичних та практичних питань, пов'язаних з плануванням активів підприємства.

4. Консультанти по роботі із зазначенням розділів, за якими здійснюється консультування:

Розділ	Консультант (прізвище, ініціали)	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв

5. Зміст випускної кваліфікаційної роботи (перелік питань за кожним розділом)

Вступ

Розділ 1. Теоретичні основи планування активів підприємства

Розділ 2. Аналіз стану формування і використання активів

ТОВ "Сузір'я-Попружна"

2.1 Аналіз обсягу та структури активів ТОВ "Сузір'я-Попружна"

2.2 Оцінка ефективності використання активів та факторів, що вплинули на її рівень ТОВ "Сузір'я-Попружна"

Розділ 3. Вдосконалення методів планування активів

ТОВ "Сузір'я-Попружна"

3.1 Обґрунтування потреби в активах ТОВ "Сузір'я-Попружна" на плановий період

3.2 Розробка плану розвитку активів ТОВ "Сузір'я-Попружна" на майбутній період

Висновки та пропозиції

Список використаних джерел

Додатки

6. Календарний план виконання роботи

№ пор.	Назва етапів випускної кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	
		за планом	фактично
1	2	3	4
1.	Затвердження теми ВКР	до 01.02.2021	02.02.2021
2.	Затвердження плану, отримання завдання на виконання ВКР	до 01.03.2021	02.02.2021
3.	Підготовка наукової статті	до 23.04.2021	19.04.2021
4.	Підготовка I розділу роботи ВКР	до 14.05.2021	10.05.2021
5.	Підготовка II розділу роботи ВКР	до 25.06.2021	18.06.2021
6.	Підготовка III розділу роботи ВКР	до 22.10.2021	15.10.2021
7.	Підготовка вступу, висновків, отримання зовнішньої рецензії з підприємства	до 01.10.2021	16.09.2021
8.	Здача науковому керівнику завершеної ВКР та отримання відгуку керівника	до 08.11.2021	03.11.2021
9.	Проходження попереднього захисту ВКР на кафедрі	15.11- 19.11.2021	17.11- 19.11.2021
10.	Представлення закінченої ВКР на кафедру	до 23.11.2021	до 23.11.2021
11.	Захист ВКР у ЕК	13.12 - 18.12.2021	13.12 - 18.12.2021

7. Дата видачі завдання «02» лютого 2021р.

8. Керівник випускної кваліфікаційної роботи
Гуляєва Н. М.

(прізвище, ініціали, підпис)

9. Керівник проектної групи
(гарант освітньої програми)

Блакита Г. В.

(прізвище, ініціали, підпис)

10. Завдання прийняв до виконання студент Шекера А. Ф.

(прізвище, ініціали, підпис)

11. Відгук керівника випускної кваліфікаційної роботи

Керівник випускної кваліфікаційної роботи _____
(підпис, дата)

Відмітка про попередній захист Терещенко Е. Ю.
(ПІБ, підпис, дата)

12. Висновок про випускну кваліфікаційну роботу

Випускна кваліфікаційна робота студента _____ Шекери А. Ф.
(прізвище, ініціали)

може бути допущена до захисту екзаменаційній комісії.
Керівник проектної групи
(гарант освітньої програми) Блакита Г. В.
(прізвище, ініціали, підпис)

Завідувач кафедри _____ Блакита Г. В.
(підпис, прізвище, ініціали)

« _____ » 20 ____ р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРИТИЧНІ ОСНОВИ ПЛАНУВАННЯ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА	4
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ СТАНУ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ АКТИВІВ ТОВ «СУЗІР’Я-ПОПРУЖНА»	17
2.1 Аналіз обсягу та структури активів ТОВ «Сузір’я-Попружна».....	17
2.2 Оцінка ефективності використання активів та факторів, що вплинули на її рівень ТОВ «Сузір’я-Попружна».....	22
РОЗДІЛ 3 ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДІВ ПЛАНУВАННЯ РОЗВИТКУ АКТИВІВ ТОВ «СУЗІР’Я-ПОПРУЖНА»	35
3.1 Обґрунтування потреби в активах ТОВ «Сузір’я-Попружна» на майбутній період	35
3.2 Розробка плану розвитку активів ТОВ «Сузір’я-Попружна».....	42
на майбутній період	42
ВИСНОВКИ ТА ПРОРОЗИЦІЇ.....	49
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	52
ДОДАТКИ.....	58

ВСТУП

Актуальність теми. В сучасних умовах господарювання, які характеризуються зростанням ролі ефективності та результативності формування і використання ресурсів у бізнесі, зростає роль активів як чинника отримання доходів підприємства.

Максимізація доходів підприємства залежить, в першу чергу, від формування оптимального обсягу та складу активів, які забезпечують реалізацію планів його розвитку та необхідний рівень ліквідності, у тому числі задані темпи розвитку його операційної діяльності. Однак, як показали дослідження, питання оптимізації складу активів з позиції критеріїв ефективності фінансово-господарської діяльності, забезпечення можливості високого їх обороту капіталу в процесі використання, не завжди підприємства визначають першочерговим завданням. Про це свідчать дані про існуючу у теперішній час структуру активів підприємств, висока, постійно зростаюча, питома вага дебіторської заборгованості у їх загальному обсязі, наявність простроченої та безнадійної заборгованості, понаднормативних товарних запасів та ін.

Якість планування активів залежить від сформованого інформаційного забезпечення, важливе місце в якому відведене прогностичній інформації, щодо фінансового стану підприємства, його стійкості у майбутньому з позиції їх відповідності цілям розвитку підприємства, його вихідним можливостям.

Систематизація та обґрунтування методичних підходів до розрахунку прогностичних показників, які дозволяють оцінити перспективи економічного зростання підприємства, попередити неефективне формування і використання активів, є дуже актуальною проблемою. Проблеми формування і використання активів досліджено в працях Банасько Т. М., Бланка І. О., Василішина С. І., Гадзевич О., Дмитрієва І. А., Коваленко О. В., Лихолат С. М., Небави М. І., Олексюк О. І., Павловської Л. Д., Репіної І. М., Савчук, В. П., Ситник Г. В., Філімоненкова, О. С., Шелудько, В. М. та ін.

Мета дослідження. Метою роботи є вдосконалення методів планування

активів ТОВ «Сузір'я-Попружна».

Відповідно до цільової спрямованості роботи **завданнями дослідження є:**

- дослідити теоретичні основи планування активів підприємства;
- здійснити аналіз обсягу та структури активів ТОВ «Сузір'я-Попружна»;
- оцінити ефективність використання активів та факторів, що вплинули на її рівень ТОВ «Сузір'я Попружна»;
- обґрунтувати потребу в активах ТОВ «Сузір'я-Попружна» на плановий період;
- розробити план розвитку активів ТОВ «Сузір'я-Попружна» на майбутній період.

Об'єктом дослідження є процес планування активів підприємства.

Предметом дослідження є комплекс теоретичних, методичних та практичних питань, пов'язаних з плануванням активів підприємства.

Методи дослідження, які застосовувалися в роботі, ґрунтуються на діалектичному методі наукового пізнання з використанням формальної логіки та економіко-математичних і економіко-статистичних методів. Методичний інструментарій дослідження складатиметься із загальнотеоретичних та спеціальних методів наукового пізнання: аналізу і синтезу, конкретного і абстрактного, якісного і кількісного аналізу, порівняльних характеристик, розрахунково-аналітичних прийомів, інформаційних технологій.

Методологічною базою написання випускної кваліфікаційної роботи стали чинні законодавчі і нормативні акти України, наукові роботи вітчизняних і зарубіжних вчених наукові статті, автореферати дисертаційних досліджень, наукові збірники і публічні огляди результатів науково-економічних, інтернет-ресурси тощо.

Інформаційною базою дослідження стали матеріали фінансової та статистичної звітності, Державної служби статистики України, управлінського обліку ТОВ «Сузір'я-Попружна» за 2018 – 2020 рр., публічні, аналітичні видання, відповідні інтернет-ресурси. Пропозиції наведені у висновках були прийняті ТОВ «Сузір'я-Попружна» та отримана зовнішня рецензія керівника.

РОЗДІЛ 1 ТЕОРИТИЧНІ ОСНОВИ ПЛАНУВАННЯ АКТИВІВ

Активи являють собою економічні ресурси підприємства у різних видах, які використовуються в процесі здійснення господарської діяльності. Вони формуються для конкретних цілей здійснення цієї діяльності у відповідності до місії та стратегії економічного розвитку підприємства і у формі сукупних майнових цінностей характеризують основу його економічного потенціалу. Активи підприємства повинні відповідати функціональній направленості та обсягам діяльності виробничого підприємства. Тільки при такій відповідності вони представляють для підприємства певну цінність як його економічні ресурси, призначені для використання у наступному періоді. [34, с. 64].

Для здійснення господарської діяльності кожне підприємство повинне мати певне майно, яке належить йому на правах власності або володіння. Все майно, яким володіє підприємство і яке відображене в його балансі, називається його активами.

В таблиці 1.1 наведені наукові підходи до визначення економічної категорії «активи».

Таблиця 1.1

Наукові підходи до визначення економічної категорії «активи»

№ п/п	Автор	Визначення
1	А. М. Поддєрьогін	Активи - ресурси, які перебувають у розпорядженні підприємства і використання яких веде до збільшення економічних вигід у майбутньому [41].
2	В. П. Савчук	Активи підприємства - це його ресурси, які повинні принести підприємству вигід у майбутньому [50].
3	Л. О. Коваленко, Л. М. Ремньова	До активів відносять всі види майна підприємства, що належать йому на праві власності й використовуються для здійснення статутної діяльності [25].
4	В. М. Шелудько	Активи підприємства - це майно в його матеріальній і нематеріальній формах, придбане підприємством за рахунок власних або залучених ресурсів, що перебувають у його розпорядженні та призначені для використання у фінансово - господарській діяльності з метою отримання прибутку [61].

№ п/п	Автор	Визначення
5	Г. О. Крамаренко, О. Є. Чорна	Активи балансу містять відомості про розміщення капіталу, що є в розпорядженні підприємства, тобто про вкладення в конкретне майно і матеріальні цінності, про витрати підприємства на виробництво і реалізацію продукції і про залишки вільної готівки [28].
6	О. С. Філімоненков	Активи - сукупність засобів праці і предметів праці, які беруть участь у створенні продукту [60].
7	І. О. Бланк	Активи - економічні ресурси підприємства у формі сукупних майнових цінностей, що використовуються у господарській діяльності з метою одержання прибутку [3].
8	Л. П. Василенко	Активи підприємства являють собою контрольовані ним економічні ресурси, сформовані за рахунок інвестованого у них капіталу, характерні детерміновані вартістю, продуктивністю та здатністю генерувати дохід, постійний оборот яких у процесі використання пов'язаний з факторами часу, ризику та ліквідності [6].
9	А. Г. Загородній, Г. Л. Вознюк	Активи - економічні ресурси підприємства у формі сукупних майнових цінностей, що використовуються в господарській діяльності і належить підприємству на правах власності, чи у формі претензій (вимог) за зобов'язаннями інших осіб [22].
10	Є. С. Стоянова	Активи підприємства відображають інвестиційні рішення, прийняті компанією за період її діяльності [55].
11	Джей К. Шим, Джоел Г. Сігел	Активи - все те, чим володіють, наприклад земля і машини [20].
12	В. М. Суторміна, В. М. Федосов	Активи - це економічні ресурси компанії, котрі мають принести дохід у результаті очікуваних операцій [57].

Згідно НПСБО 1 активи відображаються в балансі за умови, що оцінка підприємства може бути достовірно визначеною і очікується отримання в майбутньому економічних вигод, пов'язаних з його використанням.

Активи - це ресурси, контрольовані підприємством в результаті минулих подій, використання яких, як очікується, призведе до збільшення економічних вигод у майбутньому [42].

Відповідно до даного визначення, слід зазначити, що на перший план виходять активи підприємства не як матеріальні цінності, а їх вартісний вираз, який відображається в активі балансу та призводить до отримання певного фінансового результату.

Схоже до визначення, яке наведене в національних стандартах бухгалтерського обліку, пропонує А. М. Поддєрьогін [41, с. 122].

На думку В. П. Савчука [50, с. 101] активи підприємства повинні належати йому і повинні бути раніше придбані (а не перебувати в стадії придбання).

Зауважимо, що зазначені науковці розглядають термін «активи» подібно до визначення в НПСБО 1 [42], а саме стосовно економічних вигод активів у майбутньому. Проте науковці не вказують конкретних джерел, за рахунок яких повинні бути сформовані ті чи інші активи, а також не обґрунтовано право власності підприємства на активи (окрім В. П. Савчука).

Л. О. Коваленко [25, с. 218], Л. М. Ремньова, В. М. Шелудько [61, с. 332], Г. О. Крамаренко [28, с. 411], О. Є. Чорна та О. С. Філімоненков [60, с. 88] акцентують увагу на тому, що активи являють собою майно підприємства, яке сформоване за рахунок власних або залучених ресурсів, тобто потребують інвестування конкретного капіталу. Проте в жодному з визначень не наведено основної мети використання активів, а саме збільшення економічних вигод у майбутньому. Визначення кожного з вчених характеризує здебільшого певну ознаку активів, не розглядаючи з усіх сторін їхні характерні риси, тобто один наголошує на здобуття економічних вигод від їх використання, інші - на джерела їх формування або на меті застосування.

І. О. Бланк [3, с. 126] акцентує увагу як на матеріальному, так і фінансовому аспектах категорії активів та наголошує на тому, що активи повинні належати підприємству на правах власності або володіння. Таким чином автор визначає найбільш суттєві ознаки активів, які характеризують їх з різних сторін.

Л. П. Василенко [6, с. 8] дає одне комплексних визначення поняття активи. Проте науковець не наводить обґрунтування щодо права власності підприємства на активи, а також не визначає за рахунок яких джерел повинні бути сформовані активи.

Також не визначають джерела формування активів А. Г. Загородній та Г. Л. Вознюк [22, с. 133], на думку яких активи підприємства - це є кошти, цінні папери, товарно-матеріальні цінності, основні засоби, фінансові інвестиції, боргові вимоги та будь-яка інша його власність, і кожен з активів підприємства має грошову оцінку.

Важливим є також врахування думок зарубіжних вчених щодо сутності поняття «активи». В. М. Суторміна, В. М. Федосов [57, с. 85], розглядаючи сутність активів корпорацій, зазначають, що активи - це економічні ресурси компанії, котрі мають принести дохід у результаті очікуваних операцій.

Таким чином, узагальнивши наукові підходи до визначення поняття «активи», під активами слід розуміти сукупність майнових цінностей, які використовуються підприємством для отримання економічних вигод у майбутньому, яка сформована за рахунок різних джерел і характеризується впливом на процес їх використання факторів часу, ризику та ліквідності, та відображає інвестиційні рішення на підприємстві і певні відносини власності.

Цілеспрямоване управління активами підприємства зумовлює необхідність попередньої їх класифікації (рис. 1.1).

Рис. 1.1 Класифікація активів [29]

З метою найбільш ефективного використання активів, що, в свою чергу, дозволить досягти високих результатів діяльності підприємство має здійснювати їх планування.

Планування активів - це постійний процес аналізу, прогнозування, управління, організації, регулювання і контролю формування і використання ресурсів підприємства [59, с. 330].

У вітчизняній і закордонній практиці при плануванні активів підприємства використовують різні методи такі як: метод ABC, метод нормування, оптимізації та метод коефіцієнтів (рис. 1.2).

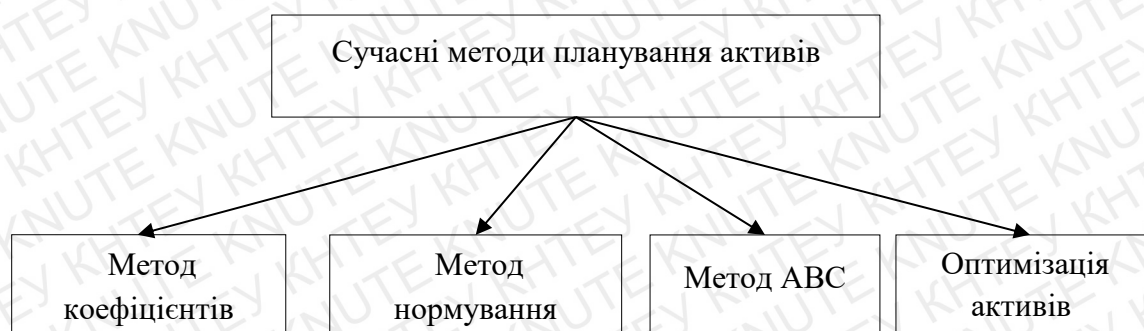

Рис. 1.2 Сучасні методи планування активів підприємства

Так перший метод, метод ABC, передбачає розподіл факторів, що впливають на витрати на продукцію, витрат на реалізацію або інших проблем за питомою вагою. І підприємство таким чином розглядає який з факторів варто знизити, для зниження проблеми на які варто зосередити увагу. Застосування ABC- методики в плануванні активами підприємства обумовлене низкою переваг: простота розрахунку та застосування аналізу, що не вимагає великих капіталовкладень; широкий спектр сфер застосування (оцінка клієнтів, асортименту, сегментів діяльності, запасів товарів); теоретична модель ABC - аналізу дозволяє розраховувати та аналізувати значну кількість параметрів, що характеризують об'єкти досліджень; можливість графічного та матричного подання результатів; гнучкість застосування, можливість використання на різних рівнях управління [27].

Проте ABC- класифікація активів має певний недолік, вона не враховує коливання попиту на кожну групу активів. Тому найбільший ефект метод ABC дає

в комбінації з іншим методом - XYZ-аналізом, згідно з яким активи класифікуються залежно від характеру їх споживання та достовірності прогнозування змін в їх споживанні [59, с. 331].

Метод нормування полягає у розгляді лише тих активів, які підлягають нормуванню, за цим методом підприємство може розрахувати необхідний розмір оборотних та необоротних активів. Перевагами такого методу є розробка на кожному підприємстві економічно обґрунтованих норм та нормативів власних активів, що забезпечують прискорення обігу та найбільш ефективно використання матеріальних і фінансових ресурсів. При цьому недоліком виступає те, що для застосування методу нормування активів є дотримання конкретних умови, таких як - розмір будь-якого елементу активів повинен бути мінімальним для умов функціонування підприємства (умов постачання, збуту тощо) і в той же час достатнім, щоб не створювати перешкод виробничому процесу [23, с. 256].

Метод коефіцієнтів розглядає показники тривалості обертання активів, співвідношення тривалості планового періоду до коефіцієнта обертання, розрахунок коефіцієнту обертання виробничих засобів, рентабельність виробничих засобів тощо. Це в свою чергу призведе до покращення процесу виробництва та реалізації продукції. Однією з головних переваг є можливість за допомогою цього методу планувати потреби в оборотних активах на декілька періодів наперед. Недоліки: не враховується при розрахунках нормативів сезонність виробництва, неточність розрахунків [23, с. 256].

В методі оптимізація є можливість застосування кілька способів.

Суть першого способу оптимізації активів полягає в забезпеченні зниження рівня потреби в них за допомогою управління рівнем дебіторської заборгованості та раціоналізації тих фондів, у виробничому використанні яких немає необхідності [5, с. 44].

Другий спосіб спрямований на скорочення витрат оборотного капіталу. Цього можна досягти за допомогою раціонального і ефективного використання наявних грошових коштів шляхом вкладення їх у фінансові активи, інвестування в оновлення виробничих засобів, покупки нематеріальних активів (ноу-хау, нові

технічні розробки і інші продукти інтелектуальної власності).

Як перевагою, так і недоліком такого методу можна вважати те, що його також застосовують на практиці в поєднанні з іншими методами.

Таким чином, забезпечення якісного та ефективного процесу планування активів підприємства сформує комплекс переваг у підвищенні результативності його функціонування у перспективі.

Оскільки активи в своїй сукупності представлені необоротними та оборотними активами, що мають ряд специфічних рис, що відрізняють їх один від одного, то на деяких етапах процес планування їх слід розглядати окремо [59, с. 334].

Потрібно підкреслити, що процес планування оборотних активів на кілька етапів більше в порівнянні з необоротними, що обґрунтовується їх специфічною рисою - ліквідністю, нехарактерною для необоротних активів.

Планування необоротних активів є більш складним завданням в порівнянні з плануванням оборотних активів, що обґрунтовується низьким рівнем їх мобільності. Звідси виникають проблеми своєчасного оновлення основних засобів, викликані нераціональним підходом до формування джерел фінансування необоротних активів. Це, в свою чергу, позначається на зростанні витрат виробництва, зростання собівартості продукції, зниження ефективності діяльності і прибутку підприємства, погіршенні конкурентоспроможності. Тому формування стабільних джерел фінансування необоротних активів в механізмі планування виділено в окремий етап.

Основною метою планування оборотних активів, крім підвищення ефективності використання, є визначення необхідного їх обсягу.

Існує багато підходів щодо планування оборотних активів підприємства, які різняться точністю розрахунків. Отже, планування оборотних активів здійснюється такими методами [10]:

1. Прямий метод, за допомогою якого спочатку визначається розмір авансування оборотних активів у кожний елемент, потім їхнім підсумовуванням визначається загальна сума нормативу.

Для того щоб оцінити потребу в оборотних активах цим способом, використовують дані про період обороту певного активу і денної потреби в цьому активі. Добуток цих двох величин і дасть шукану величину - норматив, тобто мінімально необхідну потребу в даному виді поточних активів:

$$H = P_{дн} * Д_{о} \quad (1.1)$$

де Н - норматив даного елемента поточних активів;

Р_{дн} - витрата денної (або денна потреба), тис. грн.;

Д_о (активу) - тривалість обороту даного елемента поточних активів, дні.

Денна потреба в різних видах поточних активів визначається у залежності від їх особливостей:

- потреби в сировині і матеріалах на основі бюджету виробництва (або беруться дані про витрати на сировину та матеріали за період);

- дебіторської заборгованості - сумі щоденної відвантаження товару з відстроченням платежу (на підставі прийнятих в компанії лімітів дебіторської заборгованості); тривалість обороту дебіторської заборгованості приймається рівною періоду відстрочки платежу, установленим у типовому договорі;

- тривалості обороту запасів (встановлюється рівною періоду від моменту оплати товару постачальником до надходження грошових коштів за відвантажену продукцію) [10].

2. Аналітичний метод визначає потребу в оборотних активах базується на здійсненні розрахунків з урахуванням середніх фактичних залишків та змін обсягів виробництва. При цьому здійснюється коригування з урахуванням зайвих і непотрібних запасів, неліквідів, які, можливо, мали місце в попередньому періоді.

3. Метод суми строків - визначає потреби, що генеруються операційними циклом. Ці потреби вимірюються в днях і у відсотках до обсягу продажів. На практиці не завжди легко застосувати цей метод, тому що він виходить з розрахунку численних часткових строків оборотності. Крім того, не можна підсумувати строки оборотності в днях, тому що вони визначалися стосовно різних

величин у знаменнику формул строків оборотності [10].

Метод суми строків оборотності застосовується в роботі підприємств торгівлі. У цьому випадку тривалість фінансового циклу визначається наступним чином:

$$ТФЦ = Т_{тмз} + Т_{дз} - Т_{кз} \quad (1.2)$$

де ТФЦ - тривалість фінансового циклу;

Т_{тмз} – період обороту запасів;

Т_{дз} – період обороту дебіторської заборгованості;

Т_{кз} – період обороту кредиторської заборгованості.

Для того щоб, зрозуміти, який саме метод планування оборотних активів використовувати, спочатку потрібно звернути увагу на специфіку бізнесу та доступність даних попередніх періодів.

Для здійснення основної діяльності будь-яке підприємство повинне мати у своєму розпорядженні основні засоби та нематеріальні активи. Згідно з П(С)БО 7 основні засоби - це матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва або постачання товарів і послуг, надання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких перевищує один рік (або операційний цикл, довший за рік) [43].

Визначення нематеріальних активів наводиться в П(С)БО 8: - це немонетарні активи (права користування майном, права на товарні знаки, авторські права тощо), які не мають матеріальної форми, можуть бути ідентифіковані та утримуються підприємством з метою використання протягом понад один рік для виробництва, торгівлі чи в адміністративних цілях [44].

На ці дві позиції, як правило, припадає найбільша питома вага в структурі необоротних активів. Потреба в капіталі для фінансування відповідних активів виникає в таких випадках:

1) у разі заснування нового підприємства або започаткування виробництва нових видів продукції;

2) якщо планується суттєве розширення виробництва, яке неможливо забезпечити за наявних потужностей;

3) у разі технічного переозброєння наявних засобів з метою підвищення продуктивності виробництва чи поліпшення якості продукції.

Поряд з прогнозними обсягами виробництва і реалізації продукції на додаток до плану також наводиться перелік виробничих машин, обладнання, технічної документації, технологій, ноу-хау, будівель, споруд, які слід придбати для того, щоб забезпечити необхідний для виробництва планових обсягів продукції рівень технологічної потужності [58, с. 258].

Визначення потреби в додаткових об'єктах основних засобів здійснюється в розрізі окремих їх груп: земельні ділянки, будинки та споруди, машини та обладнання, транспортні засоби тощо.

Виробнича потужність підприємства визначається, виходячи з потужності основного технологічного устаткування виробничих підрозділів чи ділянок. До основного технологічного устаткування належать машини, апарати й агрегати, на яких виконуються основні операції технологічного процесу. Виробнича потужність підприємства розраховується, виходячи з технічних норм продуктивності устаткування і виходів продукції із сировини. Технічні норми продуктивності основного технологічного устаткування і річний фонд робочого часу беруться в розрахунках відповідно до галузевих інструкцій з визначення виробничих потужностей підприємств. Для встановлення ступеня використання виробничої потужності підприємства робиться розрахунок середньорічної потужності по кожному виду продукції з урахуванням введення і вибуття потужностей протягом року. Річна виробнича потужність обладнання визначається множенням середньорічної змінної потужності на число змін роботи в році. Використання потужностей ($y\%$) визначається діленням річного планового випуску продукції на річну виробничу потужність і множенням отриманого результату на 100. Отже, необхідна кількість основного технологічного устаткування розраховується, виходячи з його продуктивності: відношення планового приросту обсягів виробництва продукції до продуктивності одиниці

обладнання протягом планового періоду [58, с. 260].

Потреба в земельних ділянках, будівлях, спорудах визначається, виходячи з технологічних норм забезпечення виробничою площею, складськими та адміністративними приміщеннями.

Менеджери підприємства повинні також прийняти рішення щодо форми використання основних засобів і нематеріальних активів: купівля чи лізинг; нове чи вживане.

Обсяг потреби у фінансових ресурсах для фінансування придбання основних засобів і нематеріальних активів розраховується, виходячи з їх первісної вартості та кількості. Кошти, заморожені в основних засобах і нематеріальних активах, повертаються на підприємство шляхом їх поступового віднесення на собівартість продукції (нарахування амортизації) та включення в ціну реалізації протягом тривалого періоду. Таким чином, капітал, необхідний для фінансування даних витрат, повинен бути мобілізований на довгостроковий період та повинен мати інвестиційний характер. Потреба в капіталі для фінансування необоротних активів є основою складання бюджету інвестицій [8, с. 365].

Політика планування активами являє собою частину загальної фінансової стратегії підприємства, що полягає в забезпеченні своєчасного їхнього відновлення і високої ефективності використання. Ефективне планування активами на підприємстві, окрім підвищення конкурентоспроможності, дає змогу створити потужну основу для діяльності підприємства та умови для ефективного його розвитку в майбутньому [10].

Для оцінки ефективності використання активів підприємства використовують такі показники: коефіцієнт оборотності активів, коефіцієнт завантаження активів, рентабельність активів, коефіцієнт загальної ліквідності, коефіцієнт швидкої ліквідності, коефіцієнт критичної ліквідності, коефіцієнт придатності основних засобів, коефіцієнт зносу основних засобів, коефіцієнт оновлення основних засобів та коефіцієнт вибуття основних засобів, фондвіддача, фондомісткість, фондоозброєність, прибутковість основних засобів, продуктивність праці, трудомісткість праці, коефіцієнт оборотності оборотних

активів, коефіцієнт оборотності запасів, коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості, коефіцієнт оборотності грошових коштів, період оборотності оборотних активів, тривалість операційного, фінансового та виробничого циклів, алгоритм розрахунку [38, с. 612] (дод. А).

Сучасні умови функціонування підприємств перетворюють процес оцінки ефективності використання активів на самостійну складову аналітичної роботи, результати якої можна використовувати як інформаційну базу при ухваленні управлінських рішень.

РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ СТАНУ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ АКТИВІВ ТОВ «СУЗІР'Я-ПОПРУЖНА»

2.1 Аналіз обсягу та структури активів ТОВ «Сузір'я-Попружна»

ТОВ «Сузір'я-Попружна» засноване у 2002 році в Київська обл., Ставищенський р-н, село Попружна.

Видами діяльності підприємства є:

01.11 Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур (основний);

01.61 Допоміжна діяльність у рослинництві;

46.21 Оптова торгівля зерном, необробленим тютюном, насінням і кормами для тварин.

Завданнями виконання дослідження на цьому етапі є: виявлення загальної спрямованості змін обсягу активів, їх складу та структури, виявлення збалансованості таких змін у 2018 -2020 рр.

Динаміку обсягів та склад активів підприємства у 2018 - 2020 роках наведено в табл. 2.1 (дод. Б).

Таблиця 2.1

Динаміка обсягів та складу активів ТОВ «Сузір'я-Попружна» у 2018 - 2020 роках, тис. грн.

Показники	Роки			Абсолютне відхилення до попереднього року		Відносне відхилення до попереднього року	
	2018	2019	2020	2019	2020	2019	2020
Необоротні активи	27104,00	28508,00	27697,00	1404,00	-811,00	5,18	-2,84
Оборотні активи	30680,00	36250,00	48204,00	5570,00	11954,00	18,16	32,98
Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Активи	57784,00	64758,00	75901,00	6974,00	11143,00	12,07	17,21

Активи у 2019 році порівняно з 2018 роком зросли на 6974 тис. грн. або на

12,07 %, у 2020 році порівняно з 2019 роком зросли на 11143 тис. грн. або на 17,21 %. Приріст активів ТОВ «Сузір'я-Попружна» свідчить про тенденцію до зміцнення економічного потенціалу.

Необоротні активи у 2019 році порівняно з 2018 роком зросли на 1404 тис. грн. або на 5,18 %, у 2020 році порівняно з 2019 роком зменшилися на 811 тис. грн. або на 2,84 %.

Оборотні активи у 2019 році порівняно з 2018 роком зросли на 5570 тис. грн. або на 18,16%, у 2020 році порівняно з 2019 роком зросли на 11954 тис. грн. або на 32,98 %.

Якщо оборотні активи збільшилися, а необоротні активи зменшилися, це означає, що на підприємстві спостерігається тенденція прискорення оборотності всього майна підприємства.

Структуру активів підприємства у 2018 - 2020 роках наведено в табл. 2.2.

Таблиця 2.2

**Структура активів ТОВ «Сузір'я-Попружна»
у 2018 - 2020 роках, %**

Показники	Питома вага, %			Відхилення в питомій вазі	
	2018	2019	2020	2019	2020
Необоротні активи	46,91	44,02	36,49	-2,88	-7,53
Оборотні активи	53,09	55,98	63,51	2,88	7,53
Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Отже, найбільшу питому вагу в активах підприємства займали оборотні активи у 2018 - 2020 роках в межах: 53,09 % у 2018 році та 55,98 % у 2019 році, та 63,51 % у 2020 році, що свідчить про високу ліквідність майна підприємства протягом аналізованого періоду та збільшення її рівня.

Наочно структура активів ТОВ «Сузір'я-Попружна» у 2018 - 2020 роках, % наведена на рис. 2.1.

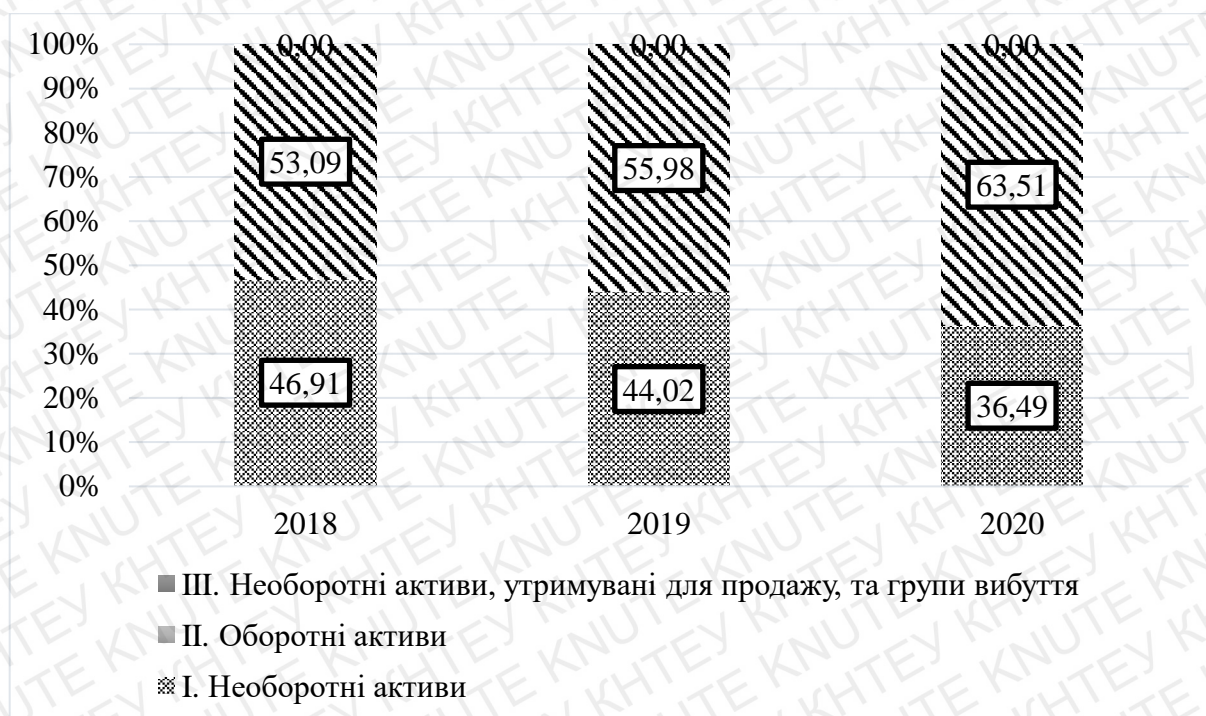

Рис. 2.1. Структура активів ТОВ «Сузір'я-Попружна» у 2018 - 2020 роках, %

Склад необоротних активів підприємства у 2018 - 2020 роках наведено в табл. 2.3 (дод. Б)

Таблиця 2.3

**Динаміка обсягу необоротних активів
ТОВ «Сузір'я-Попружна» за складом у 2018 - 2020 роках, тис. грн.**

Показники	Роки			Абсолютне відхилення до попереднього року		Відносне відхилення до попереднього року	
	2018	2019	2020	2019	2020	2019	2020
Нематеріальні активи	238,00	238,00	238,00	0,00	0,00	0,00	0,00
первісна вартість	238,00	238,00	238,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Незавершені капітальні інвестиції	0,00	0,00	521,00	0,00	521,00	0,00	0,00
Основні засоби	23297,00	24701,00	23369,00	1404,00	-1332,00	6,03	-5,39
первісна вартість	29673,00	33043,00	33520,00	3370,00	477,00	11,36	1,44
знос	6376,00	8342,00	10151,00	1966,00	1809,00	30,83	21,69
Інші фінансові інвестиції	3569,00	3569,00	3569,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Необоротні активи	27104,00	28508,00	27697,00	1404,00	-811,00	5,18	-2,84

Отже, виходячи із табл. 2.3, обсяг необоротних активів ТОВ «Сузір'я-Попружна» у 2019 році порівняно з 2018 роком зріс на 1404 тис. грн. або на 5,18 %, за рахунок їх введення, у 2020 році порівняно з 2019 роком зменшився на 811 тис. грн. або на 2,84 %, за рахунок їх часткового вибуття.

Обсяг оборотних активів підприємства у 2018 - 2020 роках за їх складом наведено в табл. 2.4.

Таблиця 2.4

**Динаміка обсягу оборотних активів ТОВ «Сузір'я-Попружна»
за їх складом у 2018 - 2020 роках, тис. грн.**

Показники	Роки			Абсолютне відхилення до попереднього року		Відносне відхилення до попереднього року	
	2018	2019	2020	2019	2020	2019	2020
Запаси	24759,00	27877,00	36622,00	3118,00	8745,00	12,59	31,37
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	5576,00	8178,00	8677,00	2602,00	499,00	46,66	6,10
Гроші та їх еквіваленти	345,00	195,00	2905,00	-150,00	2710,00	-43,48	1 389,74
Оборотні активи	30680,00	36250,00	48204,00	5570,00	11954,00	18,16	32,98
Активи	57784,00	64758,00	75901,00	6974,00	11143,00	12,07	17,21

Отже, виходячи із табл. 2.4, обсяг оборотних активів ТОВ «Сузір'я-Попружна» у 2019 році порівняно з 2018 роком зріс на 5570 тис. грн. або на 18,16 %, за рахунок зростання залишку запасів та дебіторської заборгованості, у 2020 році порівняно з 2019 роком зріс на 11954 тис. грн. або на 32,98 %, за рахунок зростання залишку запасів.

Динаміка структури активів підприємства у 2018 - 2020 роках за їх складом наведено в табл. 2.5.

**Динаміка структури активів ТОВ «Сузір'я-Попружна»
за їх складом у 2018 - 2020 роках**

Показники	Питома вага, %			Відхилення в питомій вазі, % (до попереднього року)	
	2018	2019	2020	2019	2020
Нематеріальні активи	0,41	0,37	0,31	-0,04	-0,05
первісна вартість	0,41	0,37	0,31	-0,04	-0,05
Незавершені капітальні інвестиції	0,00	0,00	0,69	0,00	0,69
Основні засоби	40,32	38,14	30,79	-2,17	-7,35
первісна вартість	51,35	51,03	44,16	-0,33	-6,86
знос	11,03	12,88	13,37	1,85	0,49
Інші фінансові інвестиції	6,18	5,51	4,70	-0,67	-0,81
Необоротні активи	46,91	44,02	36,49	-2,88	-7,53
Запаси	42,85	43,05	48,25	0,20	5,20
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	9,65	12,63	11,43	2,98	-1,20
Гроші та їх еквіваленти	0,60	0,30	3,83	-0,30	3,53
Оборотні активи	53,09	55,98	63,51	2,88	7,53
Активи	100,00	100,00	100,00	0,00	0,00

Отже, найбільшу питому вагу в активах підприємства займали у 2018 році оборотні активи – 53,09 %, у 2019 році оборотні активи – 55,98 %, у 2020 році оборотні активи – 63,51 %.

Частка оборотних активів у балансі підприємства поступово зростає протягом усього досліджуваного періоду. Так, протягом 2018-2019 років вона зросла на 2,88 %, 2019-2020 на 7,53 %. Цей факт свідчить про підвищення мобільності активів підприємства.

В свою чергу, оборотні активи збільшились головним чином за рахунок збільшення запасів. За 2 роки частка у загальній масі оборотних активів збільшилась на 5,40 %. Найбільший темп зростання прийшовся на 2020 рік.

Необоротні активи протягом 2019 року зменшились на 2,88 % та 2020 року – 7,53 %. Таким чином, аналіз динаміки, складу і структури активів підприємства - важливий напрям підвищення фінансового стану промислових підприємств.

2.2 Оцінка ефективності використання активів та факторів, що вплинули на її рівень ТОВ «Сузір'я-Попружна»

Показниками ефективності використання активів є: коефіцієнт оборотності активів, оборотність активів, коефіцієнт завантаження активів, рентабельність активів, коефіцієнт загальної ліквідності, коефіцієнт швидкої ліквідності, коефіцієнт критичної ліквідності, коефіцієнт придатності, коефіцієнт зносу, коефіцієнт оновлення, коефіцієнт вибуття, фондоддача, фондомісткість, фондоозброєність праці, прибутковість основних засобів, коефіцієнт оборотності оборотних активів, оборотність оборотних активів, коефіцієнт завантаження оборотних активів, рентабельність оборотних активів, операційний цикл, фінансовий цикл, виробничий цикл.

Динаміка коефіцієнта оборотності активів на ТОВ «Сузір'я-Попружна» у 2018 - 2020 роках наведена в таблиці 2.6 (дод. В).

Таблиця 2.6

Динаміка коефіцієнта оборотності активів на ТОВ «Сузір'я-Попружна» у 2018 - 2020 роках

Показники	2018 р.	2019 р.	2020 р.
Коефіцієнт оборотності активів, разів	0,67	0,73	0,85
Виручка від реалізації продукції, тис. грн.	34506,00	44977,00	59644,00
Середня величина активів, тис. грн.	51633,00	61271,00	70329,50
Абсолютний приріст до попереднього року	–	0,07	0,11

Отже, виходячи із таблиці 2.6, можна дійти висновку, що коефіцієнт оборотності активів ТОВ «Сузір'я-Попружна» у 2018 - 2020 роках становить в межах 0,67 – 0,85 разів, отже, коефіцієнт оборотності зріс на 0,18 разів, та свідчить про підвищення ефективності управління активами.

Динаміка оборотності активів в днях на ТОВ «Сузір'я-Попружна» у 2018 - 2020 роках наведена в таблиці 2.7.

**Динаміка періоду обороту активів на ТОВ «Сузір'я-Попружна»
у 2018 - 2020 роках**

Показники	2018 р.	2019 р.	2020 р.
Оборотність активів, в днях	538,69	490,42	424,50
Виручка від реалізації продукції, тис. грн.	34506,00	44977,00	59644,00
Середня величина активів, тис. грн.	51633,00	61271,00	70329,50
Кількість днів у періоді	360,00	360,00	360,00
Абсолютний приріст до попереднього року	—	-48,27	-65,92

Отже, виходячи із таблиці 2.7, можна дійти висновку, що оборотність активів в днях на ТОВ «Сузір'я-Попружна» у 2018 - 2020 роках становить в межах 424 - 538 днів, що свідчить про позитивні тенденції на підприємстві у 2018 – 2020 рр., за рахунок зменшення оборотності активів на 113 днів.

Динаміка коефіцієнту завантаження активів на ТОВ «Сузір'я-Попружна» у 2018 - 2020 роках наведена в таблиці 2.8.

Таблиця 2.8

**Динаміка коефіцієнта завантаження активів на
ТОВ «Сузір'я-Попружна» у 2018 - 2020 роках**

Показники	2018 р.	2019 р.	2020 р.
Коефіцієнт завантаження активів	1,50	1,36	1,18
Виручка від реалізації продукції, тис. грн.	34506,00	44977,00	59644,00
Середня величина активів, тис. грн.	51633,00	61271,00	70329,50
Абсолютний приріст до попереднього року	—	-0,13	-0,18

Отже, виходячи з таблиці 2.8, можна дійти висновку, що у 2018 - 2020 рр. на 1 грн. реалізованої продукції припадає 1,18 - 1,50 грн. активів. Дане зменшення свідчить про покращення ефективності управління активами у 2020 році, за рахунок зменшення коефіцієнта завантаження активів.

Динаміка рентабельності активів на ТОВ «Сузір'я-Попружна» у 2018 - 2020 роках наведена в таблиці 2.9.

**Динаміка рентабельності активів на ТОВ «Сузір'я-Попружна»
у 2018 - 2020 роках**

Показники	2018 р.	2019 р.	2020 р.
Рентабельність активів, %	10,43	4,29	26,97
Чистий прибуток, тис. грн.	5384,00	2629,00	18971,00
Середня величина активів, тис. грн.	51633,00	61271,00	70329,50
Абсолютний приріст до попереднього року	–	-6,14	22,68

Отже, виходячи із таблиці 2.9, можна дійти висновку, що рентабельність активів у 2018 році 10,43%, у 2019 році 4,29%, у 2020 році – 26,97%, отже, рентабельність активів зросла на 16,54%, що свідчить про підвищення ефективності управління активами.

Динаміка коефіцієнта загальної ліквідності на ТОВ «Сузір'я-Попружна» у 2018 - 2020 роках наведена в таблиці 2.10.

Таблиця 2.10

**Динаміка коефіцієнта загальної ліквідності на
ТОВ «Сузір'я-Попружна» у 2018 - 2020 роках**

Показники	2018 р.	2019 р.	2020 р.
Коефіцієнт загальної ліквідності	2,16	1,95	2,40
Нормативне значення	1-2		
Середня величина оборотних активів, тис. грн	24829,50	33465,00	42227,00
Середня величина поточних зобов'язань	11514,00	17170,50	17579,00
Темп росту до 2018 року, %	–	-9,62	11,39
Темп росту до попереднього року, %	–	-9,62	23,25
Абсолютний приріст до попереднього року	–	-0,21	0,45

Отже, у 2018 – 2020 рр. підприємство здатне покрити свої поточні зобов'язання за допомогою оборотних активів на рівні 195% - 240%, що знаходиться в межах нормативного значення (100-200%) та свідчить про високу ліквідність підприємства.

Динаміка коефіцієнта швидкої ліквідності на ТОВ «Сузір'я-Попружна» у 2018 - 2020 роках наведена в таблиці 2.11.

**Динаміка коефіцієнта швидкої ліквідності на ТОВ «Сузір'я-Попружна»
у 2018 - 2020 роках**

Показники	2018 р.	2019 р.	2020 р.
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,39	0,42	0,57
Нормативне значення	0,6-1		
Середня величина грошових коштів + дебіторської заборгованості + поточних фінансових інвестицій, тис. грн	4490,00	7147,00	9977,50
Середня величина поточних зобов'язань	11514,00	17170,50	17579,00
Темп росту до 2018 року, %	–	6,74	45,55
Темп росту до попереднього року, %	–	6,74	36,36
Абсолютний приріст до попереднього року	–	0,03	0,15

Отже, у 2018 - 2020 рр. підприємство здатне покрити свої поточні зобов'язання за допомогою високоліквідними активами на рівні 38% - 57%, що знаходиться поза межами нормативного значення (60-100%) та свідчить про низьку ліквідність підприємства.

Динаміка коефіцієнта критичної ліквідності на ТОВ «Сузір'я-Попружна» у 2018 - 2020 роках наведена в таблиці 2.12.

Таблиця 2.12

**Динаміка коефіцієнта критичної ліквідності на
ТОВ «Сузір'я-Попружна» у 2018 - 2020 роках**

Показники	2018 р.	2019 р.	2020 р.
Коефіцієнт критичної ліквідності	0,03	0,02	0,09
Нормативне значення	0,2 – 0,6		
Середня величина грошових коштів, тис. грн	293,00	270,00	1550,00
Середня величина поточних зобов'язань, тис. грн	11514,00	17170,50	17579,00
Темп росту до 2018 року, %	–	-38,21	246,49
Темп росту до попереднього року, %	–	-38,21	460,73
Абсолютний приріст до попереднього року	–	-0,01	0,07

Отже, у 2018 - 2020 рр. підприємство здатне покрити свої поточні зобов'язання за допомогою готових засобів платежу на рівні 2% - 9%, що знаходиться поза межами нормативного значення (20-60%) та свідчить про низьку ліквідність підприємства.

Оцінка стану необоротних активів ТОВ «Сузір'я-Попружна» у 2018 – 2020 рр. наведена в табл. 2.13.

Таблиця 2.13

**Показники стану необоротних активів ТОВ «Сузір'я-Попружна»
у 2018 - 2020 рр.**

Показники	Роки			Абсолютне відхилення до попереднього року	
	2018	2019	2020	2019	2020
Коефіцієнт придатності	0,79	0,75	0,70	-0,04	-0,05
Коефіцієнт зносу	0,21	0,25	0,30	0,04	0,05
Коефіцієнт оновлення	0,08	0,11	0,02	0,02	-0,09
Коефіцієнт вибуття	0,018	0,003	0,005	0,004	-0,015

Отже, коефіцієнт придатності протягом досліджуваного періоду зменшився на 14 %, коефіцієнт зносу зріс на 14 %, коефіцієнт оновлення зменшився на 3 %, коефіцієнт вибуття основних засобів зменшився на 1,8 %.

Динаміка ефективності формування і використання необоротних активів ТОВ «Сузір'я-Попружна» у 2018 - 2020 рр. наведена в табл. 2.14.

Таблиця 2.14

Динаміка показників ефективності формування та використання необоротних активів ТОВ «Сузір'я-Попружна» у 2018 - 2020 рр.

Показники	Роки			Абсолютне відхилення до попереднього року	
	2018	2019	2020	2019	2020
Фондовіддача	1,16	1,36	1,78	0,20	0,42
Фондомісткість	0,86	0,73	0,56	-0,13	-0,17
Фондоозброєність праці	442,88	493,18	500,30	50,30	7,12
Прибутковість основних засобів,%	18,14	7,96	56,60	-10,19	48,64
Середньооблікова чисельність працівників, осіб	67,00	67,00	67,00	0,00	0,00
Продуктивність праці, тис. грн.	515,01	671,30	890,21	156,28	218,91
Трудомісткість праці	0,0019	0,0015	0,0011	-0,0005	-0,0004

Отже, виходячи із табл. 2.14, можна дійти висновку, що фондовіддача зросла на 0,36 тис. грн., фондомісткість зменшилась на 0,14 тис. грн., фондоозброєність праці зросла на 93,07 тис. грн. Прибутковість основних засобів зросла у 2020 році

порівняно з 2018 роком на 38,46 %, за рахунок зростання чистого прибутку.

Динаміка коефіцієнта оборотності оборотних активів на ТОВ «Сузір'я-Попружна» у 2018 - 2020 роках наведена в таблиці 2.15.

Таблиця 2.15

**Динаміка коефіцієнта оборотності оборотних активів на
ТОВ «Сузір'я-Попружна» у 2018 - 2020 роках**

Показники	2018 р.	2019 р.	2020 р.
Коефіцієнт оборотності оборотних активів, разів	1,39	1,34	1,41
Виручка від реалізації продукції, тис. грн	34506,00	44977,00	59644,00
Середня величина оборотних активів, тис. грн	24829,50	33465,00	42227,00
Темп росту до 2018 року, %	–	-3,29	1,64
Темп росту до попереднього року, %	–	-3,29	5,09
Абсолютний приріст до попереднього року	–	-0,05	0,07

Отже, виходячи із таблиці 2.15, можна дійти висновку, що коефіцієнт оборотності оборотних активів ТОВ «Сузір'я-Попружна» у 2018 - 2020 роках становить в межах 1,39-1,41 разів, коефіцієнт оборотності оборотних активів зріс на 0,02 рази, за рахунок зростання виручки від реалізації.

Динаміка оборотності оборотних активів в днях на ТОВ «Сузір'я-Попружна» у 2018 - 2020 роках наведена в таблиці 2.16.

Таблиця 2.16

**Динаміка періоду обороту оборотних активів на ТОВ «Сузір'я-Попружна»
у 2018 - 2020 роках**

Показники	2018 р.	2019 р.	2020 р.
Оборотність оборотних активів, в днях	259,05	267,86	254,87
Виручка від реалізації продукції, тис. грн	34506,00	44977,00	59644,00
Середня величина оборотних активів, тис. грн.	24829,50	33465,00	42227,00
Кількість днів у періоді	360,00	360,00	360,00
Темп росту до 2018 року, %	–	3,40	-1,61
Темп росту до попереднього року, %	–	3,40	-4,85
Абсолютний приріст до попереднього року	–	8,81	-12,98

Отже, виходячи із таблиці 2.16, можна дійти висновку, що оборотність оборотних активів в днях на ТОВ «Сузір'я-Попружна» у 2018 - 2020 роках становить в межах 254 - 267 днів, що свідчить про позитивні тенденції на

підприємстві у 2018 - 2020 рр., за рахунок збільшення чистого доходу від реалізації продукції.

Динаміка коефіцієнту завантаження оборотних активів на ТОВ «Сузір'я-Попружна» у 2018 - 2020 роках наведена в таблиці 2.17.

Таблиця 2.17

**Динаміка коефіцієнта завантаження оборотних активів на
ТОВ «Сузір'я-Попружна» у 2018 - 2020 роках**

Показники	2018 р.	2019 р.	2020 р.
Коефіцієнт завантаження оборотних активів	0,72	0,74	0,71
Виручка від реалізації продукції, тис. грн.	34506,00	44977,00	59644,00
Середня величина оборотних активів, тис. грн.	24829,50	33465,00	42227,00
Темп росту до 2018 року, %	–	3,40	-1,61
Темп росту до попереднього року, %	–	3,40	-4,85
Абсолютний приріст до попереднього року	–	0,02	-0,04

Отже, виходячи з таблиці 2.17, можна дійти висновку, що у 2018 - 2020 рр. на 1 грн. реалізованої продукції припадає 0,71 – 0,74 грн. оборотних активів. Дане зменшення свідчить про покращення ефективності управління оборотними активами у 2020 році, за рахунок збільшення чистого доходу від реалізації продукції.

Динаміка рентабельності оборотних активів на ТОВ «Сузір'я-Попружна» у 2018 - 2020 роках наведена в таблиці 2.18.

Таблиця 2.18

**Динаміка рентабельності оборотних активів на
ТОВ «Сузір'я-Попружна» у 2018 - 2020 роках**

Показники	2018 р.	2019 р.	2020 р.
Рентабельність оборотних активів, %	21,68	7,86	44,93
Чистий прибуток, тис. грн	5384,00	2629,00	18971,00
Середня величина оборотних активів, тис. грн	24829,50	33465,00	42227,00
Темп росту до 2018 року, %	–	-63,77	107,19
Темп росту до попереднього року, %	–	-63,77	471,87
Абсолютний приріст до попереднього року	–	-13,83	37,07

Отже, виходячи із таблиці 2.18, можна дійти висновку, що рентабельність

оборотних активів у 2018 році - 21,68 %, у 2019 році - 7,86 %, у 2020 році - 44,93 %, отже, рентабельність оборотних активів зросла, що свідчить про зростання ефективності діяльності з управління оборотними активами.

Рентабельність оборотних активів у 2019 році порівняно з 2018 роком зменшилась на 13,83 %, за рахунок зменшення чистого прибутку та збільшення середньої величини оборотних активів, у 2020 році порівняно з 2019 роком зросла на 37,07 %, за рахунок зростання чистого прибутку.

Динаміка коефіцієнта оборотності оборотних активів в розрізі їх видів на ТОВ «Сузір'я-Попружна» у 2018 - 2020 роках наведена в таблиці 2.19.

Таблиця 2.19

Динаміка коефіцієнта оборотності оборотних активів в розрізі їх видів на ТОВ «Сузір'я-Попружна» у 2018 - 2020 роках

Показники	2018 р.	2019 р.	2020 р.	Абсолютне відхилення до попереднього року	
				2019	2020
Коефіцієнт оборотності оборотних активів	1,39	1,34	1,41	-0,05	0,07
Коефіцієнт оборотності запасів	1,70	1,71	1,85	0,01	0,14
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	8,22	6,54	7,08	-1,68	0,54
Коефіцієнт оборотності грошових коштів	117,77	166,58	38,48	48,81	-128,10
Виручка від реалізації продукції	34506,00	44977,00	59644,00	10471,00	14667,00
Середня величина запасів	20339,50	26318,00	32249,50	5978,50	5931,50
Середня величина дебіторської заборгованості	4197,00	6877,00	8427,50	2680,00	1550,50
Середня величина грошових коштів	293,00	270,00	1550,00	-23,00	1280,00

Отже, виходячи із таблиці 2.19, можна дійти висновку, що коефіцієнт оборотності оборотних активів ТОВ «Сузір'я-Попружна» у 2018 - 2020 роках становить в межах 1,34 – 1,41 разів, він зріс на 0,02 рази, за рахунок зростання виручки від реалізації.

Коефіцієнт оборотності запасів ТОВ «Сузір'я-Попружна» у 2018 - 2020 роках збільшився з 1,70 разів до 1,85 рази, він зріс на 0,15 рази, за рахунок зростання

виручки від реалізації. Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості ТОВ «Сузір'я-Попружна» у 2018 - 2020 роках зменшився з 8,22 разів до 7,08 рази, він зменшився на 1,14 рази, за рахунок зростання дебіторської заборгованості

Коефіцієнт оборотності грошових коштів ТОВ «Сузір'я-Попружна» у 2018 - 2020 роках зменшився з 117 разів до 38 разів, за рахунок зростання залишку грошей.

Динаміка періоду оборотності оборотних активів в розрізі їх видів на ТОВ «Сузір'я-Попружна» у 2018 - 2020 роках наведена в таблиці 2.20.

Таблиця 2.20

Динаміка періоду оборотності оборотних активів в розрізі їх видів на ТОВ «Сузір'я-Попружна» у 2018 - 2020 роках

Показники	2018 р.	2019 р.	2020 р.	Абсолютне відхилення до попереднього року	
				2019 р.	2020 р.
Період оборотності оборотних активів	259,05	267,86	254,87	8,81	-12,98
Період оборотності запасів	212,20	210,65	194,65	-1,55	-16,00
Період оборотності дебіторської заборгованості	43,79	55,04	50,87	11,26	-4,18
Період оборотності грошових коштів	3,06	2,16	9,36	-0,90	7,19

Отже, виходячи із таблиці 2.20, можна дійти висновку, що період оборотності оборотних активів ТОВ «Сузір'я-Попружна» зріс у 2019 році порівняно з 2018 роком на 9 днів, та у 2020 році порівняно з 2019 роком зменшився на 13 днів, що свідчить про підвищення ефективності управління оборотними активами.

Період оборотності запасів ТОВ «Сузір'я-Попружна» зменшився у 2019 році порівняно з 2018 роком на 2 дні, та у 2020 році порівняно з 2019 роком зменшився на 16 днів, що свідчить про підвищення ефективності управління запасами.

Період оборотності дебіторської заборгованості ТОВ «Сузір'я-Попружна» зріс у 2019 році порівняно з 2018 роком на 11 днів, та у 2020 році порівняно з 2019 роком зменшився на 4 дні, що свідчить про погіршення ефективності управління дебіторською заборгованістю.

Період оборотності грошових коштів ТОВ «Сузір'я-Попружна» зменшився у 2019 році порівняно з 2018 роком на 1 день, та у 2020 році порівняно з 2019 роком збільшився на 7 днів, що свідчить про погіршення ефективності управління грошима.

Динаміка тривалості операційного, фінансового та виробничих циклів на ТОВ «Сузір'я-Попружна» у 2018 - 2020 роках наведена в таблиці 2.21.

Таблиця 2.21

**Динаміка тривалості операційного, фінансового та виробничих циклів
ТОВ «Сузір'я-Попружна» у 2018 - 2020 роках**

Показники	2018 р.	2019 р.	2020 р.	Абсолютне відхилення до попереднього року	
				2019 р.	2020 р.
Операційний цикл, дні	255,99	265,70	245,52	9,71	-20,18
Фінансовий цикл, дні	164,76	161,83	163,15	-2,93	1,32
Виробничий цикл, дні	212,20	210,65	194,65	-1,55	-16,00
Середня величина кредиторської заборгованості, тис. грн.	7846,00	12005,50	12015,50	4159,50	10,00
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	30962,00	41610,00	52514,00	10648,00	10904,00
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості, разів	3,95	3,47	4,37	-0,48	0,90
Період оборотності кредиторської заборгованості, дні	91,23	103,87	82,37	12,64	-21,50

Отже, виходячи із таблиці 2.21, можна дійти висновку, що операційний цикл протягом 2018 – 2020 рр. зменшився з 256 днів до 245 днів, що є позитивним в управлінні операційною діяльністю. Фінансовий цикл протягом 2018 – 2020 рр. зменшився з 165 днів до 163 днів, за рахунок зменшення періоду оборотності кредиторської заборгованості. Виробничий цикл протягом 2018 – 2020 рр. зменшився з 212 днів до 194 днів.

Факторний аналіз показників використання основних засобів ТОВ «Сузір'я-Попружна» у 2018 - 2020 роках наведено в табл. 2.22.

Факторний аналіз показників використання основних засобів**ТОВ «Сузір'я-Попружна» у 2018 - 2020 роках**

Показники	Роки			Абсолютне відхилення до попереднього року	
	2018	2019	2020	2019	2020
Фондовіддача	1,16	1,36	1,78	0,20	0,42
Основні засоби	29673,00	33043,00	33520,00	3370,00	477,00
Чистий дохід	34506,00	44977,00	59644,00	10471,00	14667,00
Зміна фондівддачі за рахунок:	–	–	–	–	–
Чистого доходу	–	–	–	0,35	0,44
Основних засобів	–	–	–	-0,15	-0,03

Таким чином у 2020 році порівняно з 2019 роком фондівддача зросла на 0,42 тис. грн. за рахунок: зростання чистого доходу на 14667 тис. грн., фондівддача зросла на 0,44 тис. грн., зростання основних засобів на 477 тис. грн., фондівддача зменшилась на 0,03 тис. грн.

Факторний аналіз рентабельності основних засобів ТОВ «Сузір'я-Попружна» у 2018 - 2020 роках наведено в табл. 2.23.

Таблиця 2.23

Факторний аналіз рентабельності основних засобів**ТОВ «Сузір'я-Попружна» у 2018 - 2020 роках**

Показники	Роки			Абсолютне відхилення	
	2018	2019	2020	2019	2020
Прибутковість основних засобів	18,14	7,96	56,60	-10,19	48,64
Основні засоби	29673	33043	33520	3370	477
Чистий прибуток	5384,00	2629,00	18971,00	-2755,00	16342,00
Зміна прибутковості основних засобів:	–	–	–	–	–
Чистого прибутку	–	–	–	-9,28	49,46
Основних засобів	–	–	–	-0,90	-0,82

Таким чином у 2020 році порівняно з 2019 роком прибутковість основних засобів зросла на 48,64% за рахунок:

- зростання чистого прибутку на 16342 тис. грн., прибутковість основних засобів зростає на 49,46%

- зростання основних засобів на 477 тис. грн., прибутковість основних засобів зменшилась на 0,82%.

Для аналізу рентабельності оборотних активів підприємства використовують метод Дюпон-Каскад (табл. 2.24).

Таблиця 2.24

**Результати факторного аналізу рентабельності оборотних активів
ТОВ «Сузір'я-Попружна» за моделлю Дюпон-Каскад у 2018 - 2020 рр.**

Показники	Роки			Абсолютний приріст	
	2018	2019	2020	2019	2020
Чистий дохід	34506	44977	59644	10471	14667
Чистий прибуток	5384	2629	18971	-2755	16342
Середні оборотні активи	24829,50	33465	42227	8635	8762
Рентабельність чистого доходу, %	15,60	5,85	31,81	-9,76	25,96
Коефіцієнт оборотності оборотних активів	1,39	1,34	1,41	-0,05	0,07
Рентабельність оборотних активів, %	21,68	7,86	44,93	-13,83	37,07
Зміна рентабельності активів за рахунок зміни:	—	—	—	—	—
Рентабельності чистого доходу, %	—	—	—	-13,56	34,89
Коефіцієнта оборотності активів, %	—	—	—	-0,27	2,18

Таким чином у 2020 році порівняно з 2019 роком рентабельність оборотних активів зростає на 37,07%. За рахунок збільшення коефіцієнта оборотності на 0,07 рази, рентабельність оборотних активів зростає на 2,18%, за рахунок зростання рентабельності чистого доходу на 25,96%, рентабельність оборотних активів зростає на 34,89%.

Для аналізу рентабельності активів підприємства використовують метод Дюпон-Каскад (табл. 2.25).

**Результати факторного аналізу рентабельності активів
ТОВ «Сузір'я-Попружна» за моделлю Дюпон-Каскад
у 2018 - 2020 рр.**

Показники	Роки			Абсолютний приріст	
	2018	2019	2020	2019	2020
Чистий дохід	34506	44977	59644	10471	14667
Чистий прибуток	5384	2629	18971	-2755	16342
Середні активи	51633	61271	70329,50	9638	9058,50
Рентабельність чистого доходу, %	15,60	5,85	31,81	-9,76	25,96
Коефіцієнт оборотності активів	0,67	0,73	0,85	0,07	0,11
Рентабельність активів, %	10,43	4,29	26,97	-6,14	22,68
Зміна рентабельності активів за рахунок зміни:	–	–	–	–	–
Рентабельності чистого доходу, %	–	–	–	-6,52	19,06
Коефіцієнта оборотності активів, %	–	–	–	0,38	3,63

Отже, у 2020 році порівняно з 2019 роком рентабельність активів зросла на 22,68 %. За рахунок збільшення коефіцієнта оборотності на 0,11 рази, рентабельність активів зросла на 3,63 %, за рахунок зростання рентабельності чистого доходу на 25,96 %, рентабельність активів зросла на 19,06 %.

РОЗДІЛ 3 ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДІВ ПЛАНУВАННЯ РОЗВИТКУ АКТИВІВ ТОВ «СУЗІР'Я-ПОПРУЖНА»

3.1 Обґрунтування потреби в активах ТОВ «Сузір'я-Попружна» на майбутній період

Обґрунтування потреби в активах ТОВ «Сузір'я-Попружна» на майбутній період здійснимо окремо для необоротних та оборотних активів.

Базою для визначення потреби в основних засобах і нематеріальних активах є план (бюджет) виробництва продукції.

План чистого доходу розраховується методом екстраполяції - ґрунтується на визначенні показників на основі встановлення стійкої динаміки їх розвитку. Розрахунок показників здійснюється на основі досягнутого в попередньому періоді рівня росту і його коригуванні на відносно стабільний розрахунок у майбутньому. При цьому допускається, що рівень росту в майбутньому році буде таким самим, як в останні роки. Даний метод обраний за рахунок того, що чистий дохід на підприємстві зростає рівномірно у 2019 році на 1,30 рази, у 2020 році на 1,33 рази.

Значення прогнозного чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) визначають наступним чином:

$$ЧД_{пл} = ЧД_{зв} * \overline{ТР} \quad (3.1)$$

де $ЧД_{пл}$ – чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) у плановому періоді;

$ЧД_{зв}$ – чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) у звітному періоді;

$\overline{ТР}$ – середній темп росту чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг).

Значення прогнозних змінних витрат визначають наступним чином:

$$В_{пл} = В_{зв} * \overline{ТР} \quad (3.2)$$

де Впл – змінні витрати у планову періоді;

Взв – змінні витрати у плановому періоді;

$\overline{TP}$ – середній темп росту змінних витрат.

1) Планування чистого доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) наведено в табл. 3.1.

Таблиця 3.1

Планування чистого доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) ТОВ «Сузір'я-Попружна»

Показники	Факт	План		
	2020	2021	2022	2023
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	59644,00	68898,78	79589,60	91939,28
Абсолютний приріст, тис. грн.	–	9254,78	10690,82	12349,68
Темп приросту, %		15,52		

Провівши розрахунок отримуємо значення прогнозного обсягу виручки від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) у розмірі 68898 тис. грн.:

$$Ч_{Дпл} = 59644 * \sqrt[4-1]{\frac{59644}{38693}} = 68898 \text{ тис. грн.}$$

План (бюджет) виробництва продукції ТОВ «Сузір'я-Попружна» у 2021 - 2023 рр. (табл. 3.2).

Таблиця 3.2

**План (бюджет) виробництва продукції ТОВ «Сузір'я-Попружна»
у 2021 – 2023 рр.**

Показники	План			Абсолютне відхилення до попереднього року	
	2021	2022	2023	2022	2023
Плановий обсяг продажу, тис. грн.	68898,78	79589,60	91939,28	10690,82	12349,68
Запаси на кінець року	42304,53	48868,80	56451,62	6564,27	7582,83
Необхідний обсяг	111203,31	128458,40	148390,91	17255,09	19932,51
Запаси на початок періоду	36622,00	42304,53	48868,80	5682,53	6564,27
Обсяг виробництва	74581,31	86153,87	99522,11	11572,56	13368,24

У 2021 – 2023 роках підприємство не планує закупати та модернізувати основні засоби, а отже не зросте потреба в основних засобах і нематеріальних активах.

План необоротних активів ТОВ «Сузір'я-Попружна» у 2021 - 2023 рр. (табл. 3.3).

Таблиця 3.3

План необоротних активів ТОВ «Сузір'я-Попружна» у 2021 – 2023 рр.

Показники	Факт	План			Абсолютне відхилення			Відносне відхилення		
	2020	2021	2022	2023	2021	2022	2023	2021	2022	2023
Необоротні активи	27697	25888	24079	22270	-1809	-1809	-1809	-6,53	-6,99	-7,51
Амортизація основних засобів	10151	11960	13769	15578	1809	1809	1809	17,82	15,13	13,14

Отже, необоротні активи зменшаться за рахунок зростання амортизації основних засобів.

Метод ABC-аналіз ТОВ «Сузір'я-Попружна» у 2021 - 2023 рр. (табл. 3.4).

Таблиця 3.4

Метод ABC-аналіз ТОВ «Сузір'я-Попружна» у 2021 – 2023 рр.

Назва виду продукції	Виробнича собівартість, тис. грн.	Питома вага, %	Накопичувальна питома вага, %	ABC - аналіз
Кукурудза	19336,70	40,13	40,13	А
Пшениця	8779,30	18,22	58,36	
Насіння соняшнику	8487,10	17,62	75,97	В
Боби сої	5942,30	12,33	88,31	
Насіння ріпаку	4298,90	8,92	97,23	С
Ячмінь	1334,90	2,77	100,00	
Всього	48179,20	100,00	–	–

Метод ABC – метод, згідно з яким всю номенклатуру запасів, використовуваних на виробництві, залежно від їх цінності поділяють на 3 категорії:

– група А – запаси, які є найціннішими з погляду їх вартості, але в

натуральному вираженні використовуються в малих кількостях (у зарубіжній практиці ці види сировини (матеріалів) займають 50 % у загальній структурі витрат на виробництво продукції);

- група В – запаси із середньою вартістю і середньою кількістю їх використання у виробничому процесі (частка цієї групи сировини перевищує 25 % закупівель);

- група С містить різноманітний асортимент запасів, які одночасно є незначними з погляду їх вартості у грошовому вираженні.

У процесі управління товарно-матеріальними запасами найбільша увага приділяється сировині групи А, меншою мірою – групам В і С.

Розрахунки потреби в оборотних активах можуть проводитися двома методами: кумулятивним та елективним.

Визначимо потребу в оборотних активах на ТОВ «Сузір'я-Попружна» у 2021 – 2023 рр. кумулятивним та елективним методами за таких даних:

- плановий обсяг витрат на виробництво та реалізацію продукції – 68898,78 тис. грн.;

- планові залишки готової продукції на складі на початок та на кінець періоду зміняться прямо пропорційно зміні обсягу виробництва;

- структура витрат підприємства характеризується такими даними: прямі матеріальні витрати - 74,34 %, прямі витрати на оплату праці та нарахування на неї - 17,71 %, загальновиробничі витрати - 0,30 %, адміністративні витрати - 6,29 %, витрати на збут - 1,36 %;

- середній період постачання та зберігання сировини та матеріалів на складі – 200 днів;

- за домовленістю з постачальниками сировини строк її оплати становить 3 дні з часу її оприбуткування на складі;

- тривалість виробництва готової продукції – 49 днів;

- тривалість зберігання готової продукції на складі – 2 дні;

- з метою стимулювання збуту продукції підприємство надає відстрочки в платежах за її оплату протягом 53 днів.

Потреба в оборотних активах кумулятивним методом обчислюється таким чином:

Розрахуємо період, протягом якого кошти будуть «заморожені» в оборотних активах (тривалість операційного циклу).

Тривалість операційного циклу є арифметичною сумою тривалості періодів оборотності дебіторської заборгованості і запасів в днях:

$$ТОЦ = ТОДЗ + ТОЗ \quad (3.3)$$

де ТОЦ – тривалість операційного циклу, в днях;

ТОДЗ – тривалість одного обороту дебіторської заборгованості, в днях;

ТОЗ – тривалість одного обороту запасів, в днях.

Тривалість операційного циклу = 254 + 53 = 307 дні.

Визначимо загальні середньоденні витрати підприємства на фінансування оборотних активів: 191 тис. грн (68898,78 тис. грн./360 днів).

Визначимо загальний обсяг потреби в оборотних активах протягом планового періоду:

- у цілому на оборотні активи: 191 тис. грн * 307 днів = 58637 тис. грн, у тому числі:
- виробничі запаси: 38 773 тис. грн (191 тис.*203);
- незавершене виробництво: 9 359 тис. грн (191*49);
- готова продукція: 382 тис. грн (191*2);
- дебіторська заборгованість: 10 123 тис. грн (191*53).

Розрахуємо потребу в оборотних активах елективним методом.

Обчислимо показники окремих елементів витрат підприємства в грошовому виразі:

- прямі матеріальні витрати - 74,34 % = 74,34 % * 68898,78 = 51218,41 тис. грн.;
- прямі витрати на оплату праці та нарахування на неї - 17,71 % = 17,71 % * 68898,78 = 12201,16 тис. грн.;

- загальновиробничі витрати - $0,3 \% = 0,3 \% * 68898,78 = 207,72$ тис. грн.;
- адміністративні витрати - $6,29 \% = 6,29 \% * 68898,78 = 4331,91$ тис. грн.;
- витрати на збут - $1,36 \% = 1,36 \% * 68898,78 = 939,57$ тис. грн.;

Визначимо середньоденні витрати за окремими елементами:

- матеріальні витрати: 142,27 тис. грн (51218,41 тис. грн./360 днів);
- прямі витрати на оплату праці та нарахування на неї: 33,89 тис. грн (12201,17/360);
- загальновиробничі витрати: 0,58 тис. грн;
- адміністративні витрати: 12,03 тис. грн;
- витрати на збут: 2,61 тис. грн.

Умовний розподіл витрат на виробництво та реалізацію продукції за окремими статтями оборотних активів протягом операційного циклу.

Проведемо розподіл окремих видів затрат за окремими статтями оборотних активів. Середньоденні витрати в розрізі окремих статей формуватимуться таким чином: виробничі запаси включають витрати на сировину та матеріали за їх первісною вартістю – 142,27 грн, затрати на незавершене виробництво визначаються згідно з П(С)БО 16 «Витрати» і включають прямі матеріальні витрати, прямі витрати на оплату праці та нарахування на неї, загальновиробничі витрати (в нашому прикладі ми не будемо розподіляти затрати між незавершеним виробництвом і готовою продукцією):

$$1) 142,27 + 33,89 + 0,58 = 176,74 \text{ тис. грн.}$$

Аналогічним чином розраховуються середньоденні затрати, які авансуються в готову продукцію, що зберігається на складі:

$$2) 142,27 + 33,89 + 0,58 = 176,74 \text{ тис. грн.}$$

Затрати, «заморожені» в дебіторській заборгованості, включають, окрім іншого, адміністративні витрати і витрати на збут:

$$3) 142,27 + 33,89 + 0,58 + 12,03 + 2,61 = 191,39 \text{ тис. грн.}$$

Визначимо обсяг потреби в обігових коштах для фінансування окремих статей оборотних активів протягом планового періоду:

- виробничі запаси: 28 921,41 тис. грн (142,27 тис. грн *203 дні);
- незавершене виробництво: 8 660,26 тис. грн. (176,74 тис. грн *49);
- готова продукція: 353,48 (176,74 тис. грн *2);
- дебіторська заборгованість: 10 143,67 (191,39 тис. грн *53);

В цілому на оборотні активи: $28\,921,41 + 8\,660,26 + 353,48 + 10\,143,67 = 48\,078,82$ тис. грн.

Визначимо величину коштів, яка буде «заморожена» в окремих елементах витрат (розраховується множенням середніх одноденних витрат на кількість днів, на які авансуються відповідні витрати):

- витрати на сировину та матеріали: $142,27 \cdot (203 + 49 + 2 + 53) = 43\,738,29$ тис. грн;
- витрати на пряму заробітну плату та нарахування на неї: $33,89 \cdot (49 + 2 + 53) = 3\,524,56$ тис. грн;
- загальновиробничі витрати: $0,58 \cdot (49 + 2 + 53) = 60,32$ тис. грн;
- адміністративні витрати: $12,03 \cdot 53 = 637,59$ тис. грн;
- витрати на збут: $2,61 \cdot 53 = 138,33$ тис. грн.

Усього витрат протягом одного операційного циклу:

$$1) 43\,738,29 + 3\,524,56 + 60,32 + 637,59 + 138,33 = 48\,099,09 \text{ тис. грн.}$$

Отже, кошти, заморожені в окремих статтях оборотних активів, дорівнюють обсягу коштів, авансованих в окремі елементи затрат на виробництво та реалізацію продукції в плановому періоді.

Як бачимо, елективний метод визначення потреби є точнішим порівняно із кумулятивним, за якого ми одержуємо дещо завищений обсяг потреби в активах. Охарактеризовані методи дають можливість лише приблизно розрахувати прогнозу потребу в коштах для фінансування оборотних активів.

На практиці на обсяг потреби впливають дуже багато чинників, які неможливо наперед визначити. Як наслідок, фактична потреба в коштах може коливатись як у бік збільшення від прогнозної, так і навпаки. У разі дефіциту коштів слід мати в резерві каталог заходів з метою покриття додаткової потреби в активах.

3.2 Розробка плану розвитку активів ТОВ «Сузір'я-Попружна» на майбутній період

Планування необоротних активів здійснюється за балансовим методом. Планування оборотних активів здійснюється за наближеним методом (розрахунково-аналітичним методом).

Інформаційна база плану розвитку активів ТОВ «Сузір'я-Попружна» на майбутній період:

- Баланс підприємства на початок планового періоду;
- Матеріали аналізу і оцінки фінансового стану за звітний і минулий періоди;
- Прогнозовані показники бізнес-плану, що впливають на величину активів і пасивів;
- Положення (стандарти) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги щодо фінансової звітності»;
- Методичні рекомендації щодо оцінки фінансового стану підприємства;
- Техніко-економічні розрахунки економічного обґрунтування показників фінансового стану;
- Літературні джерела з питань фінансового обліку, фінансового планування, фінансового менеджменту.

Основними етапами плану розвитку активів ТОВ «Сузір'я-Попружна» на майбутній період є:

- визначення форми і змісту прогнозного балансу;
- розрахунок очікуваної величини статей активу і пасиву балансу;
- ув'язування статей активу і пасиву балансу;
- критична оцінка прогнозних даних балансу;
- розробка заходів щодо забезпечення підприємству фінансової стабільності.

Метою розробки балансового плану є визначення обсягу активів підприємства на плановий період та оцінка можливих джерел їх фінансування.

Вихідними даними при розробці балансового плану є звітний баланс підприємства та розроблений план доходів та витрат.

Розрахунок планових показників розпочнемо з визначення потреби підприємства у формуванні активів.

Планування необоротних активів здійснюється за балансовим методом - в основі якого лежить принцип рівності напрямів та обсягів використання ресурсів із джерелами їх надходження та нормативним методом планування - передбачає використання в планових розрахунках абсолютних та відносних норм і нормативів.

I. Планування необоротних активів (I розділ активу балансу)

Обґрунтування планового обсягу необоротних активів підприємства здійснюється методом прямих розрахунків за окремими їх статтями.

Для планування була використана інформація форми №1. Отримані результати планування узагальнені у таблиці 3.5.

Таблиця 3.5

План необоротних активів ТОВ «Сузір'я-Попружна» на 2021 - 2023 р., тис. грн.

Показники	Факт	План		
	2020	2021	2022	2023
Нематеріальні активи	238	238	238	238
первісна вартість	238	238	238	238
накопичена амортизація	–	–	–	–
Незавершені капітальні інвестиції	521	521	521	521
Основні засоби (залишкова вартість)	23369	21560	19751	17942
первісна вартість	33520	33520	33520	33520
знос	10151	11960	13769	15578
Інші фінансові інвестиції	3569	3569	3569	3569
Необоротні активи	27697	25888	24079	22270

Загальний обсяг необоротних активів в плановому періоді – це сума всіх планових значень по їх складових. Отже загальна сума необоротних активів ТОВ «Сузір'я-Попружна» на кінець планового періоду (на 31.12.23) становитиме 22270 тис. грн., відбулося зменшення необоротних активів за рахунок зростання зносу основних засобів.

II. Планування оборотних активів (II розділ активу балансу)

Просте перенесення темпів росту обсягу оборотних активів є не коректним, оскільки зміна їх обсягів має безпосередній взаємозв'язок з обсягами діяльності

підприємства. Тому перенесення тенденцій зміни обсягів оборотних активів доцільно провести у взаємозв'язку з обсягами діяльності підприємства. Це забезпечується завдяки використанню періоду обороту за окремими статтями оборотних активів.

Планування оборотних активів здійснюється за наближеним методом (розрахунково-аналітичним методом) заснований на існуванні пропорційної залежності потреби в оборотних коштах від обсягу виробництва й реалізації продукції.

Базова формула для розрахунку планового обсягу оборотних активів на основі періоду обороту:

$$OA_{i_{пл}} = PO_{i_{зв}} * OD_{одн}_{пл} \quad (3.4)$$

де $OA_{i_{пл}}$ – і-та стаття оборотних активів у плановому періоді, тис. грн;

$PO_{i_{зв}}$ – період обороту і-ї статті оборотних активів у звітному період, дні;

$OD_{одн}_{пл}$ – одинденний обсяг діяльності у плановому періоді, тис. грн.

Проміжні результати розрахунків періодів обороту окремих складових оборотних активів представлено в таблиці 3.6.

Таблиця 3.6

**Коефіцієнт оборотності оборотних активів ТОВ «Сузір'я-Попружна»
у 2020 році, оборотів**

Показники	Коефіцієнт оборотності
Запаси	1,63
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	6,87
Гроші та їх еквіваленти	20,53
Оборотні активи	1,24

На основі розрахованих коефіцієнту оборотності визначаються обсяги оборотних активів на плановий період.

Для планування була використана інформація форми №2. Отримані результати планування узагальнені у таблиці 3.7.

**План оборотних активів ТОВ «СУЗІР'Я-ПОПРУЖНА»
на 2021 - 2022 р., тис. грн.**

Показники	Факт	План		
	2020	2021	2022	2023
Запаси	36622	42305	48869	56452
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	8677	10023	11579	13375
Гроші та їх еквіваленти	2905	9183	16182	24014
Оборотні активи	48204	61511	76630	93841

Загальний обсяг оборотних активів в плановому періоді – це сума всіх планових значень по їх складових. Отже загальна сума оборотних активів ТОВ «Сузір'я-Попружна» на кінець планового періоду (на 31.12.2023) становитиме 93841 тис. грн.

Планування активів здійснюється за балансовим методом - в основі якого лежить принцип рівності напрямів та обсягів використання ресурсів із джерелами їх надходження.

Отже, активи підприємства ТОВ «Сузір'я-Попружна» 2021 – 2023 років наведено в табл. 3.8.

Таблиця 3.8

Планові значення активів ТОВ «Сузір'я-Попружна» 2021 - 2023 рр.

Показники	Факт	План			Абсолютне відхилення			Відносне відхилення		
	2020	2021	2022	2023	2021	2022	2023	2021	2022	2023
Нематеріальні активи	238	238	238	238	0	0	0	0,00	0,00	0,00
первісна вартість	238	238	238	238	0	0	0	0,00	0,00	0,00
накопичена амортизація	0	0	0	0	0	0	0	–	–	–
Незавершені капітальні інвестиції	521	521	521	521	0	0	0	0,00	0,00	0,00
Основні засоби	23369	21560	19751	17942	-1809	-1809	-1809	-7,74	-8,39	-9,16
первісна вартість	33520	33520	33520	33520	0	0	0	0,00	0,00	0,00
знос	10151	11960	13769	15578	1809	1809	1809	17,82	15,13	13,14

Інші фінансові інвестиції	3569	3569	3569	3569	0	0	0	0,00	0,00	0,00
Необоротні активи	27697	25888	24079	22270	-1809	-1809	-1809	-6,53	-6,99	-7,51
Запаси	36622	42305	48869	56452	5683	6564	7583	15,52	15,52	15,52
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	8677	10023	11579	13375	1346	1555	1797	15,52	15,52	15,52
Гроші та їх еквіваленти	2905	9183	16182	24014	6278	6999	7832	216,11	76,22	48,40
Оборотні активи	48204	61511	76630	93841	13307	15119	17212	27,61	24,58	22,46
Активи	75901	87399	100709	116111	11498	13310	15403	15,15	15,23	15,29

Отже, сума активів у 2020 році становила 75901 тис. грн., у 2021 році становитиме 87399 тис. грн., у 2022 році становитиме 100709 тис. грн., у 2023 році становитиме 116111 тис. грн.

Структура активів ТОВ «Сузір'я-Попружна» 2021 – 2023 років наведено на рис. 3.1. – 3.3.

Рис. 3.1. Структура активів ТОВ «Сузір'я-Попружна» у 2021 році

Отже, найбільша питома вага в активах у плановому 2021 році передбачається оборотних активів на рівні 70,38%.

Рис. 3.2. Структура активів ТОВ «Сузір'я-Попружна» у 2022 році

Отже, найбільша питома вага в активах у плановому 2022 році передбачається оборотних активів на рівні 76,09%.

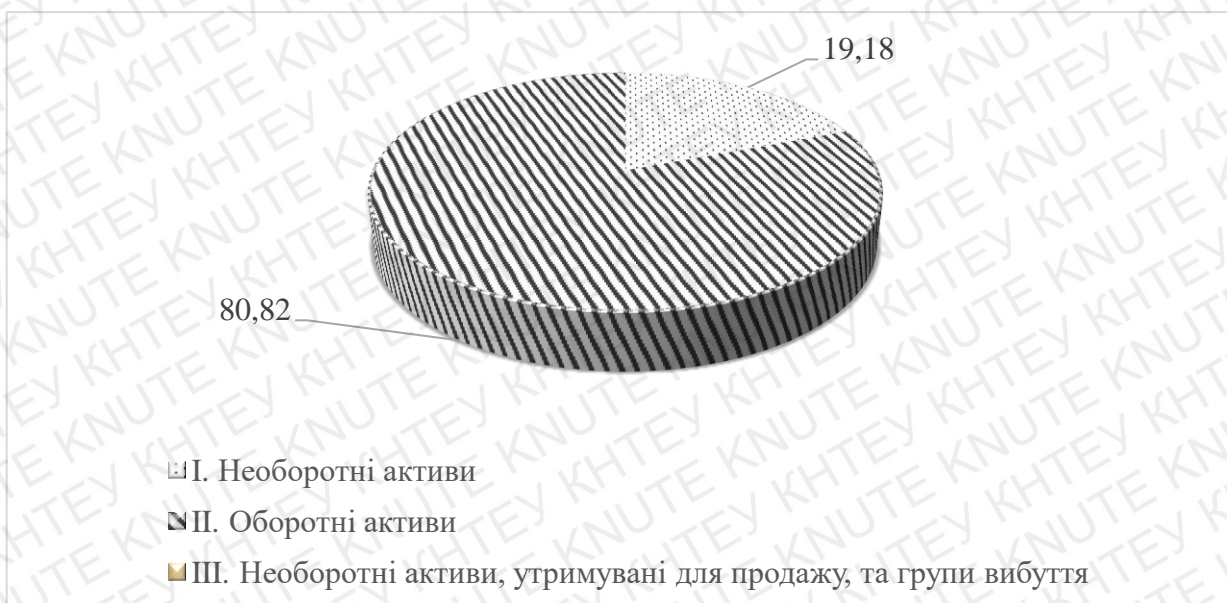

Рис. 3.3. Структура активів ТОВ «Сузір'я-Попружна» у 2023 році

Отже, найбільша питома вага в активах у плановому 2023 році передбачається оборотних активів на рівні 80,82%.

Таким чином, планування активів здійснюється за балансовим методом - в основі якого лежить принцип рівності напрямів та обсягів використання ресурсів із джерелами їх надходження. Сума активів у 2020 році становила 75901 тис. грн., у

2021 році становитиме 87399 тис. грн., у 2022 році становитиме 100709 тис. грн., у 2023 році становитиме 116111 тис. грн.

Найбільшу питому вагу в активах у плановому 2021 році займали оборотні активи на рівні 70,38%. Найбільшу питому вагу в активах у плановому 2022 році займали оборотні активи на рівні 76,09%. Найбільшу питому вагу в активах у плановому 2023 році займали оборотні активи на рівні 80,82%.

ВИСНОВКИ ТА ПРОРОЗИЦІЇ

Дослідивши наукові підходи до визначення поняття активи, визначено, що активи це – сукупність майнових цінностей, які використовуються підприємством для здійснення економічних вигід у майбутньому, характеризується впливом на їх використання факторів часу, ризику та ліквідності, відображають інвестиційні рішення на підприємстві і певні відносини власності, та сформовані за рахунок різних джерел.

Залежно від використовуваних методів розрізняють такі системи фінансового аналізу, проведеної підприємстві для дослідження функціонування активів: горизонтальний, вертикальний, порівняльний, інтегральний фінансовий аналізи і аналіз фінансових коефіцієнтів.

За результатами аналізу обсягу та структури активів ТОВ «Сузір'я-Попружна» встановлено, що активи у 2019 році порівняно з 2018 роком зросли на 6974 тис. грн. або на 12,07%, у 2020 році порівняно з 2019 роком зросли на 11143 тис. грн. або на 17,21%.

Оцінивши ефективність використання активів та факторів, що вплинули на її рівень, доведено, що коефіцієнт оборотності активів ТОВ «Сузір'я-Попружна» у 2018 - 2020 роках становить в межах 0,67 – 0,85 разів, за рахунок збільшення середньої величини активів, та свідчить про підвищення ефективності управління активами. Рентабельність активів у 2018 році - 10,43%, у 2019 році - 4,29%, у 2020 році – 26,97%, отже, рентабельність активів зросла, що свідчить про підвищення ефективності діяльності управління активами.

Обґрунтовано потребу ТОВ «Сузір'я-Попружна» на плановий період за допомогою методу АВС-аналіз застосування якого в плануванні активів підприємства обумовлене низкою переваг: простота розрахунку та застосування аналізу, що не вимагає великих капіталовкладень; широкий спектр сфер застосування. За цим методом кукурудза та пшениця – запаси, які є найціннішими з погляду їх вартості, але в натуральному вираженні використовуються в малих кількостях.

У 2021 – 2023 роках підприємство не планує закупати та модернізувати основні засоби, а отже не зросте потреба в капіталі для фінансування придбання основних засобів і нематеріальних активів. Отже, необоротні активи зменшаться за рахунок зростання амортизації основних засобів. Потреба в капіталі для фінансування оборотних активів кумулятивним методом становить 58637 тис. грн. Потреба в капіталі для фінансування оборотних активів елективним методом становить 48 078,82 тис. грн.

Також було розроблено план розвитку активів ТОВ «Сузір'я-Попружна» на майбутній період. План чистого доходу розраховується методом екстраполяції - ґрунтується на визначенні показників на основі встановлення стійкої динаміки їх розвитку. Розрахунок показників здійснюється на основі досягнутого в попередньому періоді рівня росту і його коригуванні на відносно стабільний розрахунок у майбутньому. Чистий фінансовий результат у 2021 році порівняно з 2020 роком зменшиться на 52,33%, у 2022 році порівняно з 2021 роком зросте на 15,82%, у 2023 році порівняно з 2022 роком зросте на 15,78%.

Планування необоротних активів здійснюється за балансовим методом - в основі якого лежить принцип рівності напрямів та обсягів використання ресурсів із джерелами їх надходження та нормативним метод планування - передбачає використання в планових розрахунках абсолютних та відносних норм і нормативів. Загальний обсяг необоротних активів в плановому періоді – це сума всіх планових значень по їх складових. Отже загальна сума необоротних активів ТОВ «Сузір'я-Попружна» на кінець планового періоду (на 31.12.23) становитиме 22270 тис. грн..

Планування оборотних активів здійснюється за наближеним методом (розрахунково-аналітичним методом) заснований на існуванні пропорційної залежності потреби в оборотних коштах від обсягу виробництва й реалізації продукції. Загальний обсяг оборотних активів в плановому періоді – це сума всіх планових значень по їх складових. Отже загальна сума оборотних активів ТОВ «Сузір'я-Попружна» на кінець планового періоду (на 31.12.2023) становитиме 93841 тис. грн.

Планування активів - це постійний процес аналізу, прогнозування, управління, організації, регулювання і контролю формування і використання ресурсів підприємства.

Задіявши вищезазначені методи планування активів бачимо, що: сума активів у 2020 році становила 75901 тис. грн., у 2021 році становитиме 87399 тис. грн., у 2022 році становитиме 100709 тис. грн., у 2023 році становитиме 116111 тис. грн. Найбільшу питому вагу в активах у плановому 2021 році займали оборотні активи на рівні 70,38%. Найбільшу питому вагу в активах у плановому 2022 році займали оборотні активи на рівні 76,09%. Найбільшу питому вагу в активах у плановому 2023 році займали оборотні активи на рівні 80,82%.

Підсумовуючи вищенаведене, для поліпшення планування активів підприємства пропонуємо наступне:

1. Використання сучасних методів планування, таких як: метод коефіцієнтів, метод нормування, метод ABC та оптимізація активів.
2. Оскільки планування необоротних активів є більш складним завданням в порівнянні з плануванням оборотних активів, що обґрунтовується низьким рівнем їх мобільності, необхідно звернути більше уваги на формування стабільні джерел фінансування необоротних активів в механізмі планування.
3. Менеджерам підприємства необхідно також прийняти рішення щодо форми використання основних засобів і нематеріальних активів: купівля чи лізинг; нове чи вживане.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Банасько Т. М. Удосконалення облікової оцінки активів на підприємствах. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2013. Вип. 5. С. 39-43.
2. Березін О. В. Економіка підприємства: [навчальний посібник]. К.: Знання, 2009. 390 с.
3. Бланк И. А. Финансовый менеджмент : учебный курс. 2-е изд., перераб. и доп. К. : Эльга, Ника-Центр, 2006. 656 с.
4. Бобкова О. О. Аналіз методів оцінки нематеріальних активів. URL: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Evngu/2017_2.pdf. (дата звернення 04.05.2021).
5. Бодаренко О. С. Методологічні основи управління оборотними активами підприємств. *Інвестиції практика та досвід*. 2008. № 4. 40-44 с.
6. Василенко, Л. Т., Гут Л. В., Оксеєнко О. П. Фінанси підприємств у схемах і таблицях : [наочний навчальний посібник]. К.: Дакор, 2006. 65 с.
7. Василішин С. І. Обліково-аналітичне забезпечення управління активами в системі економічної безпеки підприємств. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2019. Вип. 26(1). С. 34-39.
8. Вахович І. М. Фінансовий менеджмент бізнес-процесів : [навчальний посібник]. Л.: «Волиньполіграф»ТМ, 2014. 640 с.
9. Власенко О. С. Економіка і фінанси підприємства: [навчальний посібник]. О.: Астропринт, 2009. 200 с.
10. Волковська Я. В. Планування оборотних активів як необхідна складова управління оборотними активами підприємства URL: http://www.rusnauka.com/23_NTP_2013/Economics/7_143446.doc.htm. (дата звернення 05.05.2021).
11. Гадзевич О. Деякі особливості проведення аналізу активів підприємства. *Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. 2015. № 2. С. 72-77.

12. Галушка З. І., Кормарницький І. Ф Стратегічний менеджмент: навч.-метод. посіб. Чернівці. Чернів. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича: Букрек, 2011. 239 с.
13. Гетьман О. О., Шаповал В. М. Економіка підприємства : [навчальний посібник]. К.: Центр учбової літератури, 2010. 488 с.
14. Голубєв А. К. Економіка підприємства : [навчальний посібник]. О., 2013. 200 с.
15. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua>. (дата звернення 04.05.2021).
16. Грабовецький Б. Є. Пілявоз Т. М. Економіка підприємства: навчальний посібник]. Вінниця : ВНТУ, 2009. 248 с.
17. Гринчуцький В. І., Карапетян Е. Т., Погрішук Б. В. Економіка підприємства : [навчальний посібник]. К.: Центр учбової літератури, 2012. 303 с.
18. Грицюк Е. О. Економіка підприємства : [навчальний посібник]. К. : Дакор, 2009. 303 с.
19. Гуроров О. І. Економіка підприємства: посіб. для практ. занять і самост. вивч. Дисципліни. Х. : ХНАУ, 2008. 173 с.
20. Джей К. Шим. Шим Основы финансового менеджмента. М.: Вильямс, 2001. 992 с.
21. Дмитрієв І. А., Економіка підприємства та маркетинг: навч.-метод. посіб. Х.: ХНАДУ, 2009. 71 с.
22. Загородній А. Г., Вознюк Г. Л. Фінансово-економічний словник. К.: Знання, 2007. 1079 с.
23. Кірейцев Г. Г. Фінансовий менеджмент: підручник. Житомир: ЖІТІ. 2001. 440 с.
24. Коваленко О. В. Економіка та організація підприємства : навч. посіб. для студ. III курсу спец. проф. навчання (за профілем підготов.): «Транспорт», «Харчові технології», «Технологія виробів легкої промисловості». Луганськ. ДЗ «ЛНУ ім. Тараса Шевченка», 2011. 119 с.
25. Коваленко Л. О. Фінансовий менеджмент: навч. посібник. 2-ге вид., перероб. і доп. К. : Знання, 2005. 485 с.

26. Коритник Л. П. Інвентаризація активів промислових підприємств України : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.09. Держ. вищ. навч. закл. "Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана". К., 2012. 20 с.
27. Кос А. М. Управління оборотними активами як складовою потенціалу підприємства. URL: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/12/129.pdf>. (дата звернення 03.06.2021).
28. Крамаренко, Г. О., Чорна О. Є. Фінансовий менеджмент: підручник. К. : Центр навчальної літератури, 2006. 520 с.
29. Кремень О. І. Комплексний аналіз ефективності управління активами підприємства. *Бізнес Інформ*. 2019. № 8. С. 202-210.
30. Крилова І. І. Підвищення ефективності управління активами підприємств сфери водопостачання та водовідведення як фактор сталого розвитку підприємств. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/15_2019/20.pdf. (дата звернення 03.05.2021).
31. Лихолат С. М., Городня Т. А. Економіка підприємства : навч.-метод. посіб. Л.: Львів. держ. ун-т внутр. справ, 2010. 184 с.
32. Масленников О. Ю. Економіка підприємства : навч. посіб. для самост. роботи студ. (галузь знань 0305 «Економіка та підприємництво», напрям підготов. 6.030510 «Товарознавство і торговельне підприємництво»). Л.: Вид-во Львів. комерц. акад., 2010. 152 с.
33. Насібова О. В. Теоретичні основи управління активами і пасивами підприємства. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecfipr_2018_11_7 (дата звернення: 29.04.2021).
34. Наукове видання. Сучасні економічні системи: стан та перспективи. Тези доповідей VIII Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції 16-17 травня 2017 р. 98 с.
35. Небава М. І. Економіка та організація виробничої діяльності підприємства. Ч. 1: Економіка підприємства, 2011. 116 с.
36. Олексюк О. І. Економіка результативності діяльності підприємства: монографія. Київ. Державний вищий навчальний заклад «Київський національний

економічний ун-т ім. Вадима Гетьмана», 2008. 362 с.

37. Олійник Л. В. Управління активами підприємств в системі конвергенції господарської діяльності в економічну інфраструктуру: автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04. Хмельниц. нац. ун-т., 2017. 20 с.

38. Павловська Л. Д. Економіка підприємства : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Житомир. Житомир. нац. агрокол. ун-т., 2011. 612 с.

39. Петренко М. І., Драбовський А. Г., Петренко В. М. Економіка підприємства : навч. посіб. під заг. ред. проф. М. І. Петренка, Укоопспілка, Вінниц. кооп. ін-т. Вінниця : Консоль, 2010. 506 с.

40. Петрик І. В. Фінансово-економічний механізм розвитку малого підприємництва : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.08. Львів. держ. фін. акад., 2013. 20 с.

41. Поддєрьогін, А. М. Фінанси підприємств: підручник. К. : КНЕУ, 2002. 571 с.

42. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» від 07.02.2013 № 738. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>. (дата звернення 03.06.2021).

43. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 7 "Основні засоби" від 27.04.2000 № 92. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00#Text> (дата звернення 03.06.2021).

44. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 8 "Нематеріальні активи" від 18.10.1999 № 242. URL: <https://law.dt-kt.com/nakaz-ministerstva-finansiv-ukrayiny-52/>. (дата звернення 03.06.2021)

45. Пюро Б. І. Стратегія управління активами підприємства. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського*. 2018. Т. 29(68). № 6. С. 78-82.

46. Ресурсне забезпечення діяльності підприємств: персонал, основні засоби, оборотні, нематеріальні та фінансові активи : матеріали I Міжнар. наук.-

практ. конф., 25-27 квіт. 2012 р. Д. : НГУ, 2012. 87 с.

47. Репіна І. М. Активи підприємства: таксономія, діагностика та управління : монографія. Київ. Держ. вищ. навч. закл. "Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана", 2012. 274 с.

48. Репіна І. М. Варіації моделей управління активами підприємств та їх оцінювання. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Uproz_2015_3_22. (дата звернення 04.05.2021).

49. Репіна І. М. Управління активами підприємств : автореф. дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.04. Київ, 2017. 33 с.

50. Савчук В. П. Управление финансами предприятия. *Учебный курс*. М.: Лаборатория знаний, 2003. 480 с.

51. Садченко О. В. Економіка підприємства : навч.-метод. посіб. для студ. екон. ф-ту зі спец. 7.050201 «менеджмент організацій». О. : Астропринт, 2010. 127 с.

52. Ситник Г. В. Вдосконалення методів планування грошових активів на підприємствах торгівлі. *Економічний форум*. 2014. № 2. С. 148-153.

53. Скрипник Н. В. Оптимізація структури активів підприємства: управлінський аспект. *Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки*. 2019. Вип. 3-4. С. 193-202.

54. Смирнова Н. В. Технологія стратегічного управління активами підприємств. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses_2016_6_25. (дата звернення 29.04.2021).

55. Стоянова Е. С. Фінансовий менеджмент : теорія і практика : посібник. М. : Перспектива, 2000. 656 с.

56. Сударкіна С. П. Економіка підприємства: навч.-метод. посіб. для студ. ден. та заоч. форми навчання. Х.: Підруч. НТУ «ХП», 2012. 99 с.

57. Суторміна В. М. Финансы зарубежных корпораций: навч. посібник. / В. М. Сутормін, В. М. Федосов, Н. С. Рязанова. К.: Либідь, 1993. 247 с.

58. Терещенко О. О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: [навчальний посібник]. К.: КНЕУ, 2003. 554 с.

59. Філатова З. В., Ротанова А. Г. Напрямки формування системи управління оборотними активами підприємства. Проблеми підвищення ефективності інфраструктури : зб. наук, праць. 2016. Вип. 29. 330-335 с.
60. Філімоненков О. С. Фінанси підприємств: навч. Посібник. К. : МАУП, 2004. 328 с.
61. Шелудько В. М. Фінансовий менеджмент: навч. посібник. К. : Знання-Прес, 2002. 535 с.
62. Шкурко О. В. Соціально орієнтований механізм забезпечення ефективного функціонування активів житлово-експлуатаційних підприємств: автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04. Харків, 2012. 20 с.

ДОДАТКИ

Додаток А

Система показників оцінки ефективності використання активів підприємства

Показник	Алгоритм розрахунку
Коефіцієнт оборотності активів	$\frac{\text{Виручка від реалізації продукції}}{\text{Середня величина активів}}$
Коефіцієнт завантаження активів	$\frac{\text{Середньорічний залишок оборотних активів}}{\text{Виручка від реалізації продукції}}$
Рентабельність активів	$\frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Середня величина активів}} \times 100$
Коефіцієнт загальної ліквідності	$\frac{\text{Середня величина оборотних активів}}{\text{Середня величина поточних зобов'язань}}$
Коефіцієнт швидкої ліквідності	$\frac{\text{Середня величина грошових коштів} + \text{дебіторської заборгованості} + \text{поточних фінансових інвестицій}}{\text{Середня величина поточних зобов'язань}}$
Коефіцієнт критичної ліквідності	$\frac{\text{Середня величина грошових коштів}}{\text{Середня величина поточних зобов'язань}}$
Коефіцієнт придатності основних засобів	1 – Коефіцієнт зносу
Коефіцієнт зносу основних засобів	$\frac{\text{Сума зносу основних засобів}}{\text{Первісна вартість основних засобів}}$
Коефіцієнт оновлення основних засобів	$\frac{\text{Вартість нових основних засобів}}{\text{Вартість основних засобів на кінець року}}$
Коефіцієнт вибуття основних засобів	$\frac{\text{Вартість основних засобів, що вибули}}{\text{Вартість основних засобів на початку періоду}}$
Фондовіддача	$\frac{\text{Виручка від реалізації продукції}}{\text{Середньорічна вартість основних засобів}}$
Фондомісткість	$\frac{\text{Середньорічна вартість основних засобів}}{\text{Виручка від реалізації продукції}}$
Фондоозброєність	$\frac{\text{Середньорічна вартість основних засобів}}{\text{Середньоблікова чисельність працівників}}$
Продуктивність праці	$\frac{\text{Виручка від реалізації продукції}}{\text{Середньоблікова чисельність працівників}}$
Трудомісткість праці	$\frac{\text{Середньоблікова чисельність працівників}}{\text{Виручка від реалізації продукції}}$

Показник	Алгоритм розрахунку
Коефіцієнт оборотності оборотних активів	$\frac{\text{Середня величина оборотних активів}}{\text{Виручка від реалізації продукції}}$
Коефіцієнт оборотності запасів	$\frac{\text{Середня величина запасів}}{\text{Виручка від реалізації продукції}}$
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	$\frac{\text{Середня величина дебіторської заборгованості}}{\text{Виручка від реалізації продукції}}$
Коефіцієнт оборотності грошових коштів	$\frac{\text{Середня величина грошових коштів}}{\text{Виручка від реалізації продукції}}$
Період оборотності оборотних активів	$\frac{(360 \times \text{Середня величина оборотних активів})}{\text{Виручка від реалізації продукції}}$
Тривалість операційного циклу	$\frac{\left(\frac{(360 \times \text{Середня величина запасів})}{\text{Собівартість}} + (360 \times \text{Середня величина дебіторської заборгованості}) \right)}{\text{Виручка від реалізації продукції}}$
Тривалість фінансового циклу	Тривалість операційного циклу – Період погашення кредиторської заборгованості
Тривалість виробничого циклу	$\frac{(360 \times \text{Середня величина запасів})}{\text{Собівартість}}$

Ретроспектива балансових звітів ТОВ «Сузір'я-Попружна» за 2018-2020 роки

тис.грн

АКТИВ	2018 р.	2019 р.	2020 р.
I.Необоротні активи			
Нематеріальні активи	238	238	238
первісна вартість	238	238	238
накопичена амортизація			
Незавершені капітальні інвестиції			521
Основні засоби	23297	24701	23369
первісна вартість	29673	33043	33520
знос	6376	8342	10151
Інвестиційна нерухомість			
Довгострокова дебіторська заборгованість			
Відстрочені податкові активи			
Інші необоротні активи			
Усього за розділом I	27104	28508	27697
II.Оборотні активи			
Запаси	24759	27877	36622
Векселі одержані			
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	5576	8178	8677
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами			
з бюджетом			
у тому числі з податку на прибуток			
Інша поточна дебіторська заборгованість			
Поточні фінансові інвестиції			
Гроші та їх еквіваленти	345	195	2905
Витрати майбутніх періодів			
Інші оборотні активи			
Усього за розділом II	30680	36250	48204
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття			
Баланс	57784	64758	75901

ПАСИВ	2018 р.	2019 р.	2020 р.
I. Власний капітал			
Зареєстрований капітал	631	631	631
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	42007	44636	59307
Неоплачений капітал			
Вилучений капітал			
Усього за розділом I	42786	45415	60089
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Довгострокові кредити банків			
Інші довгострокові зобов'язання	0	0,0	0,0
Довгострокові забезпечення	0	0,0	0,0
Цільове фінансування	0	0,0	0,0
Усього за розділом II	0	0,0	0,0
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	4496	5000	5000
довгостроковими зобов'язаннями			
товари, роботи, послуги	9468	13026	8915
розрахунками з бюджетом	834	1127	1761
розрахунками зі страхування	38	3	26
розрахунками з оплати праці	162	187	113
Поточні забезпечення			
Інші поточні зобов'язання			
Усього за розділом III	14998	19343	15815
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	0,0	0,0	0,0
БАЛАНС	57784	64758	75901

**Ретроспектива звітів про фінансові результати
ТОВ «Сузір'я-Попружна» за 2018-2020 роки**

тис. грн.

Стаття	Код рядка	2018 р.	2019 р.	2020 р.
1	2	3	4	5
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	34506	44977	59644
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(30962)	(41610)	(52514)
Валовий прибуток (збиток)	2090	3544	3367	7130
Інші операційні доходи	2120	6476	4968	16596
Адміністративні витрати	2130	(2654)	(3280)	(3587)
Витрати на збут	2150	(778)	(1104)	(778)
Інші операційні витрати	3180	(324)	(455)	(172)
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	6264	3496	19189
Інші доходи	2240	359	60	26
Фінансові витрати	2250	(954)	(873)	(225)
Інші витрати	2165	(285)	(54)	(19)
Фінансовий результат до оподаткування	2290	5384	2629	18971
Податок на прибуток	2300	-	-	-
Чистий прибуток (збиток)	2350	5384	2629	18971